

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος Συνδρομὴ ἑτησία : Ἐν Ἀθήναις, πρ. 10, ἐν ταῖς ἑσπέραις πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαφῇ πρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἰς ἑτήσια. - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως : Ὁδὸς Σταδίου, 6 25 Ἰανουαρίου 1881

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δι' Ἀμίκις. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέκλιμα· ἰδί σελ. 33.

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΝ ΣΕΡΑΓΙΟΝ

"Ὅπως ἐν Γρανάτῃ πρὶν ἴδῃ τις τὴν Ἀλάμπραν, οὕτω καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὶν εἰσχωρήσῃ τις εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν τειχῶν τοῦ παλαιοῦ Σεραγίου, νομίζει ὅτι δὲν εἶδε τίποτε ἀκόμη. Χιλιάκις τῆς ἡμέρας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς πόλεως καὶ τῆς θαλάσσης φαίνεται ἐπάνω ἐκεῖ ὁ καταπράσινος ἐκεῖνος λόφος, πλήρης μυστηρίων καὶ ἐπαγγελιδῶν, προσελκύνων ἀεὶ ποτε πρὸς ἑαυτὸν τὸ βλέμμα ὡς τι νέον πρᾶγμα, ταράττων τὴν φαντασίαν ὡς αἰνίγμα, ἐμφιλοχωρῶν εἰς πᾶσαν σκέψιν, ὡς ἐπὶ τέλους ὑπάγεις ἐκεῖ πρὸ τῆς ὀμιθείσης ἡμέρας, μᾶλλον ὅπως ἀπαλαχθῆς ἀπὸ τὴν ἀδιάσῳπον βιάσκον, παρὰ πρὸς ἀπόλαυσιν ἡδονῆς τινος.

Οὐδαμῶς τῆς Εὐρώπης ὑπάρχει τῶντι γωνία γῆς, ἧς καὶ μόνον τὸ ὄνομα νὰ ἐξεγείρῃ ἐν τῇ διανοίᾳ σύγγυσις εἰκόνων ἢ ὠραίων ἢ φρικτῶν παραδοξοτέρων, περὶ ἧς νὰ ἐσκέφθησαν, νὰ ἐγραψῶν, καὶ νὰ εἰκοτολόγησαν πλειότερα, ἧτις νὰ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πλειότερας ἀρίστους καὶ ἀντιφατικὰς εἰδησεις, ἧτις νὰ εἶνε ἀκόμη καὶ σήμερον τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀκορῆτου περιεργείας, τόσων ἀνοήτων προλήψεων, καὶ τόσων θαυμασιῶν διηγημάτων. Τὴν σήμερον ὅλοι εἰσέρχονται καὶ πολλοὶ ἐξέρχονται ἐκεῖθεν μετὰ ψυχρᾶς τῆς καρδίας. Ἀλλὰ δύναται τις νὰ εἶνε βέβαιος, ὅτι καὶ μετὰ αἰῶνας, ὅτε ἴσως ἡ θωμανικὴ δυναστεία δὲν θὰ εἶνε πλέον ἐν Εὐρώπῃ εἰμὴ ἀνάμνησις μόνον, καὶ ἐπὶ τοῦ ὠραίου ἐκεῖνου λόφου θὰ διασφαιρῶννται αἱ πολυάνθρωποι ῥύμαι νέας πόλεως, οὐδεὶς περιηγητῆς θέλει διέλθῃ ἐκεῖθεν, χωρὶς ν' ἀναδράμῃ διὰ τῆς φαντασίας του εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτοκρατορικὰ κίσκια, καὶ χωρὶς νὰ φθονήσῃ ἡμᾶς τοὺς ἐκ τοῦ 10' αἰῶνος, οἵτινες ἀνεύρομεν ἀκόμη ζωῆς καὶ λαλοῦσας ἐπὶ τῶν τόπων τῆς ἀναμνήσεως τῶν μεγάλων θωμανικῶν ἀνακτόρων. Τίς οἶδε πόσοι ἀρχαιολόγοι θὰ ἀναζητήσωσι μετ' ὑπομονῆς τὰ ἔχνη μιᾶς πύλης ἢ ἐνὸς τείχους εἰς τὰς ἀλλὰς τῶν νέων οἰκοδομῶν, καὶ πόσοι ποιητῆς θὰ γράψωσι στίχους ἐπὶ χλιδῶν τινῶν ὀλίγων, διασκορπισμένων εἰς τὸ παράλιον! Ἡ ἴσως καὶ μετὰ πολλοὺς αἰῶνας τὰ τεῖχη ἐκεῖνα θὰ

φυλάττανται ἀκόμη ζηλοτύπως, καὶ θὰ ἔρχωνται πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν σοφοί, ἐρωτόληπτοι καὶ καλλιτέχναι, καὶ ὁ μυθώδης βίος ὁ διακυσθεὶς ἐνταῦθα διὰ τετρακοσίων ἐτῶν θὰ ἀναταφῇ καὶ θὰ διασκορπισθῇ εἰς μυριάδας βιβλίων καὶ εἰκότων ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.

Τὴν περιέρχωνται τοῦ κόσμου ἐλκύει πρὸς τὰ τεῖχη ταῦτα ὄχι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καλλονή. Τὸ Σεράγιον δὲν εἶνε μὲγα καλλιτεχνικὸν μνημεῖον ὅπως ἡ Ἀλάμπρα. Μόνη ἡ αὐτὴ τῶν λεόντων, ἢ ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἀνακτόροις, ἰσοφρίζει πρὸς ὅλα τὰ κίσκια καὶ ὅλους τοὺς πύργους τῶν τουρκικῶν ἀνακτόρων. Ἡ ἀξία τοῦ Σεραγίου συνίσταται εἰς τὸ ὅτι εἶνε μὲγα ἱστορικὸν μνημεῖον, διερμηνεύον καὶ διαφωτίζον ὅλον σχεδὸν τὸν βίον τῆς θωμανικῆς δυναστείας, φέρον γεγραμμένην ἐπὶ τῶν λίθων τῶν τειχῶν του καὶ ἐπὶ τοῦ στελέγους τῶν προαιωνίων του δένδρων ὅλην τὴν ἐνδομυχοτέραν καὶ ἀπορρητοτέραν χρονογραφίαν τῆς αὐτοκρατορίας. Δὲν ἔλλειπει δ' ἀπ' αὐτοῦ εἰμὴ ἡ τῶν τελευταίων τριάκοντα ἐτῶν καὶ τῶν δύο αἰῶνων τῶν πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', ὅστις κατέβαλε τὰ θεμέλια μέχρι τοῦ Ἀβδούλ-Μετζΐδ, ὅστις ἐγκατέλειπε τὸ Σεράγιον ὅπως κατοικήσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δολμά-Μπαγτσῶς, ἐκεῖ διήκουσαν τὸν βίον αὐτῶν εἰκοσιπέντε Σουλτάνοι. Ἐδῶ ἔθεσε τὸν πόδα τῆς ἡ δυναστεία, ἅμα κατακτῆσασα τὴν εὐρωπαϊκὴν μητροπόλιν τῆς, ἐδῶ ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς εὐτυχίας τῆς, καὶ ἐδῶ ἤρχισεν ἡ πρηνότης τῆς. Ὁ χώρος οὗτος ἦτο συγχρόνως τὸ πάλαιον, τὸ φρούριον καὶ τὸ ἱερὸν τῆς· ἐν αὐτῷ ἦτο ἡ κεφαλὴ τοῦ κράτους καὶ ἡ καρδία τοῦ ἰσλαμισμού· ἦτο πόλις ἐν πόλει, βράχος σεπτῆς καὶ μεγαλοπρεπῆς, κατοικούμενος ὑπὸ ἐνὸς λαοῦ καὶ φρουρούμενος ὑπὸ ἐνὸς στρατοῦ, περιλαμβάνων ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτοῦ ἄπειρον παικίλιαν οἰκοδομῶν, τόπων ἀπολαύσεως καὶ τόπων φρίκης, πόλιν καὶ ἐξοχὴν, ἀνάκτορα, ὀπλοθήκας, σχολεῖα, ἐργοστάσια, τζαμίκα· ἐν αὐτῷ ἐνηλλάσσοντο αἱ ἐφορταὶ καὶ αἱ στραγαὶ, αἱ θρησκευτικαὶ τελετουργίαι καὶ οἱ ἔρωτες, αἱ διπλωματικαὶ ἐπισημοὶ τελεταὶ καὶ αἱ μανίαι· ἐδῶ οἱ Σουλτάνοι ἐγεννῶντο, ἐνεθρονίζοντο, ἐξεθρονίζοντο, καθεύδοντο, καὶ ἐστραγγαλιζόντο· ἐδῶ ἐξυφάνοντο ὅλαι αἱ συνωμοσίαι, καὶ ἀντήχει ἡ κραυγὴ ὅλων τῶν ἀνταρσιῶν· ἐδῶ συνέβηεν τὸ καθρότερον αἴμα

και ο καθαρότερος χρυσός όλης τής αυτοκρατορίας· εδω έστρέφεται ή λαβή του άπειρομεγέθους ξίφους, όπερ εξήστραπτεν ύπερ την κεφαλήν εκατόν λαών· και εδω επί τρεις σχεδόν αιώνας είχαν προσηλωμένον τó βλέμμα ή Εύρώπη άνήσυχος, ή Άσία δύσπιστος, και ή Άφρική έντρομος, όπως εις ήράσιτειον καπνίζον, όπερ έπηρείλει την γήν.

Τά τερατώδη ταύτα άνάκτορα κείνται επί του άνατολικωτέρου λόφου τής Σταμπούλ, όστις κατακλίνεται ήρέμα προς την Προποντίδα, προς τó στόμιον του Βοσπόρου και τόν Κεράτιον κόλπον· καθ' έν γώρον κατελάμβανε τó πάλαι ή Άκρόπολις του Βυζαντίου, έν μέρος τής πόλεως και μία πέρυξ των μεγάλων άνακτόρων των αυτοκρατόρων. Είνε δ' ώραιότερος λόφος τής Κωνσταντινουπόλεως, και τó φύσει κάλλιστον άκρωτήριον όλοκλήρου τής εύρωπαϊκής παραλίας. Έκει συνέρχονται ως εις κέντρον δύο θάλασσα και δύο πορθμοί, εκει άπέληγον αι μεγάλαι στρατιωτικάι και έμπορικάι όδοι τής άνατολικής Εύρώπης· εκει μετέφερον οι άγωγοί των βυζαντινών αυτοκρατόρων χειμάρρους ύδατος· οι θρακικοί λόφοι προφυλάττουσιν αυτόν από του βορρά· ή θάλασσα περιβρέχει αυτόν εκ τριών μερών, ό Γαλατάς κατοπτεύει αυτόν από του λιμένος, τó Σκούταρι από του Βοσπόρου, και τά μεγάλα όρη τής Βιθυνίας του άποκλείουσι με τās χιονοσκεπίεις κορυφάς των τούς μεγάλους δρίζοντας τής Άσίας. Είνε λιμνός μονήρης πρόσρητημένος εις τó άκρον τής μεγάλης μητροπόλεως, σχεδόν άπομεμονωμένος, δχυρώτατος και ώραιότατος, πλασθείς ύπό τής φύσεως, φαίνεται, όπως χρησιμείνη ως στυλοβάτης μεγάλης μοναρχίας, και όπως προστατεύη την ήδειαν και άπόκρυφον ζωήν ήγεμόνος όντος Θεού σχεδόν.

Ο λόφος όλόκληρος περικυλούται κατά τούς πρόποδας αυτού ύπό ύψηλόν τείχος μ' επάλξεις, έχοντας παραπλεύρους μεγάλους πύργους. Και κατά τó παράλιον μόν τής Προποντίδος και του Κερατίου κόλπου τά τείχη ταύτα εινε αυτά εκείνα τά τής πόλεως· αλλά τά προς την ξηράν άνηγέρθησαν ύπό Μωάμεθ του Β', και άποχωρίζουσι τόν λόφον του Σεραγίου από του λόφου, έφ' ου ύψούται τά τζαμίον Νούρι-Όσμανιέ, στρέφονται κατ' όρθήν γωνίαν προς την Ύψηλήν Πύλην, διέρχονται ένώπιον τής Άγίας Σοφίας, και σχηματίζοντα μεγάλην καμπύλην γραμμήν προς τά εμπρός συνενούνται προς τά τείχη τής Σταμπούλ τά από τής θαλάσσης. Ούτος εινε δ' έξωτερικός περιόβολος του Σεραγίου· τó δε καθ' αυτό Σεράγιον εκτείνεται επί τής κορυφής, περικυλούμενον και αυτό ύπό ύψηλών τειχών, όπερ συναποτελοΰσι τó κεντρικόν ούτως ειπείν δχύρωμα του μεγάλου φρουρίου του λόφου.

Άλλ' άν επεχείρει τις να περιγράψη τó Σεράγιον έν ή καταστάσει εύρίσκεται σήμεραν, θά έσπατάλα τούς κόπους του εις μάτην. Ο σιδηρό-

δρομος διέρχεται διά των έξωτερικών τειχών· μεγάλη δε πυρκαϊά κατέστρεψεν έν έτει 1865 πολλὰς οίκοδομάς· οι κήποι κατά μέγα μέρος ήρμώθησαν· άνηγέρθησαν νοσοκομεία, στρατώνες και σχολαί στρατιωτικάι· εκ δε των περιλειφθέντων κτιρίων πολλών μετεβλήθη τó σχήμα και ή χρῆσις· και τοι δε τά κύρια τείχη σώζονται, ώσε να δύναται τις ν' αναπαραστήση καθ' έαυτόν όλόκληρον τó σχήμα του παλαιού Σεραγίου, αι μικραί μεταβολαί εινε τσαυται και τοιαυται, ή δ' εγκατάλειψις, εις ήν άφέρθησαν όλα τά πράγματα από τριακονταετίας, μετέβαλεν ούτω την όψιν των μερών, όσα διετηρήθησαν άνεπαφα, ώστε δέν εινε δυνατόν να περιγράψη τις πιστώς τίν χωρον τουτον, χωρίς να διαψεύση και την πλέον μεριόφρονα προσδοκίαν.

Προτιμότερον εινε και διά τόν γράφοντα και διά τόν άναγινώσκοντα να επανιδώμεν τó περιφημον τουτο Σεράγιον, όποιον ήτο κατά τούς ώραίους χρόνους του θωμανικου μεγαλειου.

Τότε, όστις ήδύνατο να περιλάβη δι' ένός βλέμματος όλον τόν λόφον ή από τής κορυφής ένός των πύργων των τειχών, ή από του ύψους ένός των μιναρέδων τής Άγίας Σοφίας, απήλασε θαυμάσιον θέαμα. Έν μέσω του ζωηρού κυανου χρώματος τής θαλάσσης, του Βοσπόρου και του λιμένος, έντός του μεγάλου ήμισυκλιου, του καταλεύκου εκ των ιστίων του στόλου, έφαινετο ή εύρεία πρασίνη κηλιδί του λόφου, περικυκλωμένη από πύργους και τείχη, κατεστημένα με κανόνια και φρουρούς· έν τῷ μέσω δε τής κηλιδος ταύτης, ήτις ήτο δάσος δένδρων άπειρομεγέθων, έν οίς διεκρίνετο λαθύρινθος όλος στενωπών καταλεύκων, και έμειδίων τά χρώματα χιλίων ήνθισμένων πρασιών, εξετείνετο κατ' αυτήν του λόφου την κορυφήν τó εύρύτατον τετράγωνον των οίκοδομών του Σεραγίου, διηρημένον εις τρεις μεγάλας αύλας, ή μάλλον ειπείν εις τρεις πολίχνας κατασκευασμένας περίξ τριών άνίσων πλατειών, εξ ών ύψούτο πληθος συγκεχυμένον στεγών ποικιλοχρώμων, ήλιακων άνθοστολίστων, θόλων καταχρύσων, μιναρέδων λευκων, κορυφών κισκίων έναερίων, τόξων πυλών υπερμεγέθων, ήμικαλύπτων εκ των φυλλωμάτων και κλάδων των άλωων και των κήπων, όστινες ήσαν παρεμβεβλημένοι μεταξδ αυτών. Ητο μικρά λευκή πρωτεύουσα, άπαστραπτουσα και άτακτος, ελαφρά ως στρατόπεδον σκηνών, όπόθεν απέπνεε τι ποιμενικόν άμα και πολεμικόν· άλλοϋ πολυάνθρωπος και πλήρης ζωής, άλλοϋ δε μονήρης και άφωνος, ως νεκρόπολις, εδω άναπεπταμένη και ήλιοφραγής, εκει άπρόσιτος προς πέν ανθρώπιον βλέμμα, και βυθισμένη εις αιώνιον σκότος· διαφαιδρυνόμενη εκ πιδάκων άπειραρίθμων, εξωραϊσμένη από χιλίας αντιθέσεις λάμψεως και σότους, χρωμάτων και άργυροειδών και κυανσειδών άποχρώσεων, εγκα-

τοπριζομένων εις τά μάρμαρα των κίωνων και εις τó ύδωρ των μικρών λιμνών, έν τῷ άνωθεν αυτής περιίπαντο νερά χελιδόνων και περιστερών.

Τοιαύτη ή έξωτερική θέα τής αυτοκρατορικής πόλεως, όχι μεγάλης λίαν διά τόν όστις απέθελε προς αυτήν εξ ύψους· άλλ' έξωτερικώς ήτο τόσον διηρημένη και ύποδιηρημένη και πολυδαίδαλος, ώστε θεράποντες, ζώντες εκει από πενήτηκοντα έτών, δέν κατώρθωναν να έννοήσωσι τó σύνολον, και οι γιαντίσαροι, όσοι εισήρχοντο εκει διά τρίτην φοράν, άπεπλανώντο άκόμη.

Η κυρία πύλη τής πόλεως ταύτης ήτο και εινε πάντοτε τó Μπάμπ-ι-χουμαγιούν, ή Σεπτή Πύλη, ήτις εισάγει εις την μικράν πλατείαν, όπου ύψούται ή κρήνη του Σουλτάνου Άχμέδ, όπισθεν του τζαμιου τής Άγίας Σοφίας. Είνε πύλη μεγάλη εκ λευκου και μαύρου μαρμάρου, στολισμένη με πλούσια αρχιτεκτονήματα, έφ' ής επιστηρίζεται άλλο οίκοδόμημα, με όκτώ παράθυρα, σκεπασμένον με στέγην προεξέχουσαν· άνήκει δε εις τόν άνάμικτον εκείνον αρχαικόν και περσικόν ρυθμόν, εξ ου διακρίνονται όλα σχεδόν τά μνημεία, όσα άνηγέρθησαν ύπό των Τούρκων τούς πρώτους μετά την άλωσιν χρόνους, πριν αρχίσωσι να μιμῶνται την βυζαντινήν αρχιτεκτονικήν. Ύπεράνω τής πύλης επί μαρμαρίνης πλατῆδος άναγινώσκειται άκόμη ή εξής έπιγραφή Μωάμεθ του Β': — Διασώζωι ό Άλλάχ εις αιώνας την δόξαν του κατόχου αυτής. — Στήριζοι ό Άλλάχ τó κτίριον αυτής. — Στερεώσαι ό Άλλάχ τά θεμέλια αυτής. Ένώπιον τής πύλης συνέρχοντο εκάστην ποσίαν ό λαός τής Σταμπούλ, όπως ιδη καισταν μεγιστάνων του Κράτους ή τής Αύλης ή κεφαλή έπρεσε την νύκτα. Εκρέμαντο δε αι κεφαλαί από καρφίου τινός έντός δύο σηκων, οίτινες φαίνονται άκόμη, άνεπαφοι σχεδόν, εκάτέρωθεν τής πύλης, ή ήσαν εκτεθειμένα επί δίσκου άργυρου, πλησίον δε αυτού ήτο πρόσρητημένη ή κατηγορία και ή καταδίκη. Εις δε την πλατείαν την πρό τής πύλης έβρίπτοντο τά πτώματα των άπεσεραγαλισμένων· και εκει έσαντο, άναμένοντα την διαταγήν να εισέλθωσιν εις τόν πρώτον περιόβολον του Σεραγίου, τά άποσπάσματα μακρινών στρατών, ελθόντα όπως προσκομίσωσι τά τρόπαια των νικων· και συνεπορεύοντο λοιπόν διά τής στενής εκείνης πύλης ύπλα, σημαία, περικεραλαίαι στρατηγών, και λαμπρά έμβλήματα καθημαγμένα. Η πύλη έφρουρείτο ύπό τάγματος καπιτζιδων, υίων βέηδων και πασάδων, ένδεδυμένων μεγαλοπρεπώς, οίτινες έπετήρουν εκ του ύψους του τείχους και των παραθύρων τούς εισερχομένους και έξερχομένους, ή άπόθουν προς τά όπίσω με τās μακράς των σπάθας τó άφωνον πληθος των περιέργων, οίτινες ήρχοντο εκει, όπως ιδωσι διά τινος άνοιγματος τμήμα τι τής αύλης, τεμάχιόν τι τής δευτέρας πύλης, άμυδράν τινα τουλάχιστον άκτινα εκ των

άπειρομεγέθων και άποκρύφων εκείνων άνακτόρων, άτινα ένέπνεον τόσους πόθους και τόσους τρόμους. Διερχόμενος εκειθεν ό εύλαβής Μουσουλμάνος έψιθύριζεν εύχήν τινα ύπερ του ύψηλου του Κυρίου· ό πτωχός και φιλόδοξος νεανίας άνειροπόλει την ήμέραν, καθ' ήν θά ήδύνατο να διέλθη την πύλην εκείνην, όπως ύπάγη και λάβη την ούράν έππου· ή δε ώραία και βακένδυτος κόρη άνεκύκλει κατά φαντασίαν μετά μικράς τινος έλπίδος την λαμπράν ζωήν τής καδίνας· οι συγγενείς των θυμάτων εκυπτον την κεφαλήν φρουάσσοντες, και καθ' άπασαν την πλατείαν έπειράται σιγή άυστηρά, την όποιαν διεκόπτε τρεις τής ήμέρας ή ήχηρά μόνον φωνή του ιμάμη τής Άγίας Σοφίας.

Από τής πύλης Χουμαγιούν εισήρχετο τις εις την λεγομένην Αύλην των Γιαντισαρων, ήτις ήτο ό πρώτος περιόβολος του Σεραγίου.

Η μεγάλη αύτη αύλη ύπάρχει άκόμη, περικυκλωμένη από οίκοδομήματα άκανόνιστα, μακροτάτη, και σκιαζομένη από διαφόρους συστοιχίας δένδρων, έν οίς και ό άπειρομεγέθης πλατάνος των Γιαντισαρων, ών τόν κορμόν δέν δύνανται να περιλάβωσι δέκα άνθρωποι. Άριστερῶ του εισερχομένου εινε ή εκκλησία τής Άγίας Ειρήνης, κτισθεία ύπό του μεγάλου Κωνσταντινου, και μεταβληθεία ύπό των Τούρκων εις όπλοθήκην. Περαιότερα και κύκλω ύπήρχε τó Νοσοκομείον του Σεραγίου, τó Θησαυροφυλάκιον, τó κτίριον, έν τῷ ήσαν αι χρυσομηλέκι, τά αυτοκρατορικά ίπποστάσια, τά μαγειρεία, οι στρατώνες των καπιτζιδων, τó Νομισματοκοπείον, και τά οικήματα των μεγάλων αξιωματικών τής Αύλης. Κάτωθεν τής μεγάλης πλατάνου ύπάρχουσιν άκόμη δύο κιονίσκοι λίθινοι, έφ' ών εξεστελούντο αι καρτομιαί. Έκειθεν διήρχοντο όσοι απήρχοντο προς τó Διβάσιον ή προς τόν Παδισάχ. Ητο ως τι άπειρομέγεθες υπαιθρον προύλακιον, έντός του όποιου τά πάντα και οι πάντες ήσαν άναμειγμένοι και άπησχολημένοι. Πεντακόσιοι άρτοποιοί και διακόσιοι μάγειροι και παραμάγειροι ειργάζοντο έν τοίς μεγάλοις μαγειρείοις, όπως παρασκευάζωσι τά εδώδιμα εις την άπείραντον οίκογένειαν, «ήτις έτρωγε τόν άρτον και τó άλας του Μεγάλου Κυρίου». Από του άντιθέτου μέρους συνέρχον οι φρουροί και οι δούλοι, καθ' ύπόκρισιν άσθενείς, επιθυμούντες να εισέλθωσιν εις τó πολυτελές νοσοκομείον, όπου ήσυχολούντο είκοσιν ίατροί και στρατός όλος δούλων, όπως άπολαύσωσι την έντός αυτού μαλθακήν ζωήν. Μακραί συνοδίαί ήμιόνων και καμήλων εισήρχοντο προσκομίζουσαι τρόφιμα εις τά μαγειρεία, ή ύπλα των ήττημένων στρατών εις την εκκλησίαν τής Άγίας Ειρήνης, όπου πλησίον τής σπάθης Μωάμεθ του Β' απήστραπτεν ή σπάθη του Σκενδέρμπεη και τó βραχιόνιον του Γαμερλάνου. Οι εισπράκτορες των φόρων εισήρχοντο,

ἀκολουθούμενοι ἀπὸ δούλους φορτωμένους χρυσόν, καὶ κατευθυνόμενοι πρὸς τὸ Θησαυροφυλάκιον, ὅπου ἦσαν τόσα πλοῦτη, ὅπως ἔλεγεν ὁ Σόκολλας, ὁ μέγας βεζίρης τοῦ μεγάλου Σουλταίου, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἐφοδιασθῶσι στόλοι με ἀργυρᾶς ἀγκύρας καὶ με σχοινία μεταξωτά. Διήρχοντο κατ'ἀποσπάσματα ἀγόμενοι ὑπὸ ὠραίων ἵπποκόμων Βουλγάρων οἱ ἐνεκκόσιοι ἵπποι Μουράδ τοῦ Δ', οἵτινες ἔτρωγον ἐντὸς δολαφύρων φατνῶν. Ἀπὸ τῆς προῖας μέχρι τῆς ἐσπέρας συνεκινεῖτο ἐκεῖ μυρμηκία ἀποστράπτουσα στολῶν, ἐξ ὧν προεῖχον τὰ ὑψηλὰ κατάλευκα σαρίκια τῶν Γιαντισάρων, αἱ μεγάλα ἐκ πτερῶν ἐρωδιοῦ λοφιαί τῶν *Σαλάκιδων*, τὰ ἀργυρᾶ κράνη τῶν *Πεδικιδων*, τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Σουλταίου, φερόντων ἐσθῆτα στενοτάτην, περιεσφιγμένην περὶ τὴν ὀσφῆν με ζωστήρα διάλυτον· οἱ *Ζουλουφτούμπαλατζήδες* διατελοῦντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν θαλαμηπόλων, με πλεξίδας ἐξ ἐρίου κρεμαμένες ἀπὸ τοῦ πύλου των· οἱ *κασσεκῆδες* κρατοῦντες τὴν ἐμβληματικὴν βακτηρίαν των· οἱ *μπαλατζήδες* με τὸν πέλεκύν των· οἱ ὑπηρεταί τοῦ μεγάλου βεζίρη κρατοῦντες μάλιστα στολισμένην με ἀργυρᾶ ἀλυσίδια· οἱ *μποςταντζήδες*, ἤτοι κηπουροί, με μεγάλους ἐρυθροὺς πύλους· καὶ πλῆθος με παμπούμιλα χρώματα καὶ ἐμβλήματα τοξοτῶν, λογχοφόρων, φρουρῶν τοῦ θησαυροφυλακίου, φρουρῶν ἀνδρείων, φρουρῶν *ταλιμῶν*, εὐνοῦχων μαύρων καὶ εὐνοῦχων λευκῶν, ἵπποκόμων καὶ τσαούσιδων, ἀνδρῶν ὑψηλῶν καὶ εὐρώστων, με ὄψιν ἀγέρωχον, καὶ φέρουσαν τὴν σφαγγίδα τῆς ἀξιωματικῆς μεγαλοπρεπείας τῆς Αὐλῆς, καὶ πληροῦντων τὴν αὐλὴν ἀρωμάτων. Λεπτομερῆς καὶ αὐστηρὴν ὠρολόγιον ἐκάνονε τὸ ἔργον ἀπάντων με ὅλην τὴν φαινομένην ταύτην ἀταξίαν. Ὅλοι ἐκινουῦντο ἐν τῇ αὐλῇ ἐκείνῃ ὡς τὰ αὐτόματα τὰ στρεφόμενα ἐπὶ τῆς τροπέζης, ἥτις περικλείει τὸν μηχανισμόν. Ἄμα τῆς ἡοῦς ὑποφωσκούσης, ἐφαινότο οἱ τριακονταδύο ἱμάμιδες τῆς αὐλῆς, ἐκλελεγμένοι ἐκ τῶν ἡδωφωνοτέρων ψαλτῶν τῆς Σταμπούλ, ὅπως ἀναγγεῖλωσι τὴν αὐγὴν ἀπὸ τῶν μιναρῶδων τῶν τζαμιῶν τοῦ Σεραγίου, καὶ συνηντῶντο με τοὺς ἀστρολόγους καὶ ἀστρονόμους, οἵτινες κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἡλιακῶν, ὅπου εἶχον διανυκτερεύσῃ σπουδάζοντες ἐκεῖθεν τὸ στερέωμα, ὅπως ὀρίσωσι τὰς μὴ ἀποφάδας ὥρας, καθ' ἃς ἔπρεπε ν' ἀσπληθῇ ὁ Σουλτάνος. Μετὰ ταῦτα εἰσῆρχετο ὁ πρῶτος ἱατρός τοῦ Σεραγίου, ὅπως ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς υγείας τοῦ Παδισάχ· οἱ διδάσκαλοι οὐλεμάδες ἤρχοντο νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸν σεπτὸν μαθητὴν τὸ νόηθες ὀρησκευτικὸν μάθημα· ὁ ἰδιαιτεροῦς γραμματεὺς ν' ἀναγνώσῃ τὰς ἀναφορὰς, ὅσας εἶχον λάβῃ τὴν παρελθούσαν ἐσπέραν· οἱ δὲ καθήγηται τῶν τεχνῶν καὶ ἐπισημῶν διέβαινον ἐκεῖθεν, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν τρίτην αὐλὴν καὶ διδάξωσι τοὺς παῖδας τοὺς

ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ὑπηρεσίᾳ. Ἐκαστος τῶν θεραπόντων τοῦ σεπτῶ προσώπου διήρχετο ἐκεῖθεν, ὅπως ὑπάγῃ καὶ ζητήσῃ τὰς διαταγὰς του διὰ τὴν ἡμέραν. Ὁ μποςταντζή-μπασῆς, στρατηγὸς τῶν αὐτοκρατορικῶν φρουρῶν, διοικητὴς τοῦ Σεραγίου καὶ τῶν κατὰ τὸν Βόσπορον καὶ τὴν Προποντίδα ἐπαύλεων τοῦ Σουλταίου, ἤρχετο νὰ μάθῃ ἐὰν ὁ Μέγας Κύριος εὐηρεστεῖτο νὰ κάμῃ μίαν ἐκδρομὴν διὰ θαλάσσης, διότι εἰς αὐτὸν ἀνῆκεν ἡ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τιμὴ τῆς πηδαλιουχίας καὶ εἰς τοὺς μποςταντζήδες του ἡ τῆς κωπηλασίας. Ἦρχοντο δὲ νὰ ἐρωτήσωσι τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ Παδισάχ ὁ ἀρχικυνηγός, συνωδευόμενος ἀπὸ τῶν μέγαν ἐρακάρων μετὰ τοῦ ἀρχικυνηγοῦ τῶν λευκῶν κίρκων καὶ τοῦ ἀρχικυνηγοῦ τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἱεράκων. Ἦρχετο ὁ γενικὸς ἐπιστάτης τῆς πόλεως, πλῆθος ἐπιστατῶν, ὁ ἐπὶ τῶν μαγειρείων, τῶν νομισμάτων, τῶν φορῶν, τοῦ θησαυροφυλακίου, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐν τάξει προδιαγεγραμμένη, ἕκαστος μετὰ τῶν καταστίχων καὶ ὑπομνημάτων του, μετὰ τῶν προπαρασκευασμένων λέξεων, καὶ τῶν δούλων διακρινομένων ἐξ εἰδικῆς ἐνδυμασίας. Βραδύτερον, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ συνοδίας γραμματέων καὶ ὑπηρετῶν, διήρχοντο οἱ βεζίριδες τοῦ θόλου κατευθυνόμενοι πρὸς τὸ Διδάνιον. Διήρχοντο ἔριπποι, ἐπ' ὀχήματος, ἐν φορείῳ, καὶ ἐπέζευον ὅλοι εἰς τὴν δευτέραν πύλιν, ἣν οὐδεὶς ἦτο ἐπιτετραμμένος νὰ διέλθῃ ἄλλως ἢ πεζός. Ἐν ἕκαστον ὑπούργημα τῶν ἀνθρώπων διεκρίνετο ἀκριβέστατα ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν σαρικίων, ἀπὸ τὸ κόψιμον τῶν χειρῶν, ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς γούνας, ἀπὸ τὸ χρῶμα τοῦ ἀστρώματος, ἀπὸ τὰ κοσμηματα τῶν ἐριππίων, ἀπὸ τὸ ὅτι φέρον δλόκληρον πάγωμα ἢ μύστακας μόνον. Οὐδέμια σύγχυσις συνέβαιεν ἐν τῇ συνεχεί καὶ πολυανθρώπῳ ἐκείνῃ συρροῇ. Ὁ μουφτῆς ἦτο λευγεῖμων· οἱ βεζίριδες ἐφόρου ἀνοικτὰ πράσινα, οἱ θαλαμηπόλοι κόκκινα· οἱ ἐξ πρῶτοι νομοθέται διεκρίνοντο ἀπὸ τὸ βαθὺ γαλάζιον χρῶμα, καθὼς καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐμίριδων, καὶ οἱ δικασταί τῆς Μέκκας, τῆς Μεδινᾶς καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· οἱ μεγάλοι οὐλεμάδες ἦσαν ἐνδεδυμένοι ἰόχροα, οἱ μουδερῖδες καὶ οἱ σεῖχιδες γαλάζια ἀνοικτὰ, τὸ δ' ὅλως ἀνοικτὸν οὐρανόχρουν διεκρίνε τοὺς τιμαριωτικούς τσαούσιδες καὶ τοὺς ἀγάδες τῶν βεζιριδῶν. Τὸ βαθὺ πράσινον χρῶμα ἦτο προνομία τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀναβολῆως καὶ τῶν φερόντων τὴν ἱεράν σημαίαν· τὸ ὠχρὸν δὲ πράσινον ἐφόρουσιν οἱ ἐν τοῖς αὐτοκρατορικοῖς ἵπποστασίσι· καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ τοῦ στρατοῦ ἔφερον πέδιλα ἐρυθρὰ, οἱ δ' ἀξιωματικοὶ τῆς Πύλης κίτρινα, καὶ οἱ οὐλεμάδες κυανᾶ· ἀντεσφίχον πρὸς τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῶν χρωμάτων τούτων καὶ οἱ διάφοροι βαθμοὶ τῆς ἐν τῇ προσκυνήσει ὑποκλίσεως. Ὁ μποςταντζή-μπασῆς, ἀρχηγὸς τῆς ἀστυνομίας τοῦ Σεραγίου, ἔχων ὑπὸ

τὰς διαταγὰς του στρατὸν ὅλον δεσμοφυλάκων καὶ δημίων, οὐτινος μόνον τὸ ὄνομα προφερόμενον καὶ τὰ βήματα ἀντηχοῦντα ἐνέπνεον τρόμον, διήρχετο τὴν αὐλὴν ἐν τῷ μέσῳ δύο σειρῶν κερφαλῶν κεκλιμένων χαμαί. Διήρχετο ὁ ἀρχικυνηγός, ὁ αὐλάρχης τῆς τε ἔσω καὶ τῆς ἔξω Αὐλῆς, καὶ κατεκλίνοντο κράνη, σαρίκια, καὶ λοφιαί, ὡς ὠθόμενοι ὑπὸ ἑκατὸν χειρῶν ἀοράτων. Ὁ ἐπὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν λειτουργὸς διέβαιεν ἐν τῷ μέσῳ μυρίων εὐλαβῶν προσκυνήσεων. Ὅλοι ὅσοι ἐπλησίαζον τὸν Σουλτάνον, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐπὶ τῶν ἀναβολῶν, ὅστις καὶ ἐπρόσφερον εἰς αὐτὸν τὸν ἀναβολέα, ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος, ὁ φέρων τὰ σανδάλιά του, ὁ σιλιχτάρ-ἀγάς, ὁ καθαρίζων τὰ ὄπλα του, ὁ λευκὸς εὐνοῦχος, ὅστις ἔλειχε διὰ τῆς γλώσσης τὸ δάπεδον, πρὶν ἐξαπλώσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸν τάπητα, ὁ καίς, ὅστις προέγγεν εἰς τὸν Σουλτάνον τὸ ὕδωρ τῶν ἀπονίψεων, ὁ φέρων εἰς τὰ κυνήγια τὸ μολυβδοβόλον του, ὁ φυλάξ τῶν σαρικίων του, ὁ καθαρίζων τοὺς διαλίθους θυσάνου του, ὁ φυλάττων τὰ ἐκ τῆς μαύρης ἀλώπεκος πορρέματά του, διέβαινον ἐν τῷ μέσῳ εἰδικῶν ἐνδείξεων περιεργίας καὶ σεβασμοῦ. Ψιθυρισμὸς ἐλάφρως προηγείτο καὶ ἐπικηλοῦθει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ ἱεροκήρυκος τῆς Αὐλῆς καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἱματιοφυλάκων, ὅστις ἐσκόρπιζε κερμάτια εἰς τὸν λαὸν κατὰ τὰς αὐτοκρατορικὰς ἐορτάς. Διέβαινε τοξευόμενος ἀπὸ πλεῖστα πλήρη φθόνου βλέμματα ὁ εὐτυχῆς Μουσουλμάνος, ὅστις κατὰ πᾶσαν δεκάτην ἡμέραν ἐξύριζε τὴν κερφαλὴν τοῦ Σουλταίου τῶν Σουλτάνων. Τὸ πλῆθος διηνοίγετο μετ' ἰδιαιτέρως σπουδῆς ἐνώπιον τοῦ πρώτου χειρουργοῦ, τοῦ ἐπιφορτισμένου τὴν περιτομὴν τῶν βασιλοπαιδῶν, τοῦ πρώτου ὀφθαλμολόγου, ὅστις παρεσκευάζε τὸ κολλύριον διὰ τὰ βλέφαρα τῶν καθιδῶν καὶ ὀδαλικισσῶν, ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθέων ἀνωτάτου λειτουργοῦ, ὅστις ἔργον εἶχε νὰ εὐχαριστῇ τὰς ἰδιοτροπίας ἑκατῶν γυναικῶν, καὶ ἔφερον ὑπὸ τὸ καρτάνιον του τὸ ποιητικὸν του δίπλωμα, κεκοσμημένον με χρυσᾶ ῥόδα. Ὁ πρῶτος μάγειρος ἐδέχετο κολακευτικὰ προσκυνήσεις. Με μεσιδιάματα φιλοφρονητικὰ προσεκλίνοντο πρὸς τὸν φρουρὸν τῶν ψιτακῶν καὶ τῶν ἀηθῶν, ὅσοι ἠδύνατο νὰ διέλθωσι τὰ κατώφλια τῶν ἀποκρυπτοτέρων κισσιῶν. Χιλιάδες προσώπων, κατατεταγμένοι εἰς λεπτομερέστατα βαθμολογημένην ἱεραρχίαν, διεπόμενοι ὑπὸ τυπικοῦ ἑκατονταβιβίου, καὶ φέροντες χίλια εἶδη ἐνδυμάτων, διήρχοντο ἢ περιεφέροντο εἰς τὴν εὐρείαν ἐκείνην αὐλὴν, καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ὑπῆρχε καὶ νέον πλῆθος. Ἐκ διελειμμάτων διήρχετο ταχέως καὶ εἰς ἀγγελιαφόρος, καὶ τότε ὅλοι αἱ κεφαλαὶ ἐστρέφοντο. Ἦτο ὁ βεζίρης *καρκαούλας*, ἀγγελιαφόρος μεταξὺ τοῦ Σουλταίου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἀπῆρχετο νὰ ἐκπληρώσῃ ἀποστολὴν τινα παρὰ τῷ μεγάλῳ βεζίρῃ ἢ ἤτο εἰς *καπιτζῆς*, τρέχων πρὸς τὸ μέγα-

ρον πατῆ τινος, καθ' οὗ εἶχον διεγερθῆ ὑπόνοια, καὶ φέρον πρὸς αὐτὸν τὴν διαταγὴν νὰ παρουσιασθῇ ἀμέσως εἰς τὸ Διδάνιον· ἡ ὁ κομιστῆς τῶν *εὐαγγελίων* ἐρχόμενος ν' ἀναγγεῖλῃ πρὸς τὸν Παδισάχ τὴν εἰς Μέκκαν αἰσίαν ἀφίξιν τοῦ μεγάλου *καρκαούλου*. Ἄλλοι εἰδικοί ἀγγελιαφόροι μεταξὺ τοῦ Σουλταίου καὶ τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τοῦ Κράτους, διακρινόμενοι ἕκαστος ἐξ ἰδίου τίτλου καὶ ἀναγνωρίζόμενοι ἐξ ἰδιαιτέρων ἑκαστος λεπτομερειῶν τῆς ἐνδυμασίας, διέσχίζον τὸ πλῆθος, διανοιγόμενοι πρὸ αὐτῶν, τρέχοντες, καὶ ἠφανίζοντο διὰ τῶν δύο πυλῶν τῆς αὐλῆς. Διήρχοντο σιμῆ καπετζήδων κατευθυνομένων πρὸς τὰ μαγειρεία τῆς αὐλῆς, πλῆθη αὐτοκρατορικῶν κυνηγῶν, κυρτῶν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν καταχρῶσων κυνηγετικῶν πηρῶν· σειραὶ ἀχοφόρων φορτωμένων με ὑράσματα, ὧν προηγείτο ὁ Μέγας Ἐμπορος, προμηθευτῆς τοῦ Σουλταίου· τάγματα *κατεργάρων* ὀδηγουμένων ὑπὸ τῶν δούλων πρὸς τὰ κοπιωδέστερα ἔργα τοῦ Σεραγίου. Ἀκολουθῶν δ' ἑκατὸν *παρκαμάγειροι* δις τῆς ἡμέρας ἐξήρχοντο τῶν μαγειρείων καὶ μετέφερον εἰς τὴν σιάν τῶν πλατάνων, ὑπὸ τὰς ἀψίδας, καὶ παρὰ τὰ τείχη, ἀπειρομεγέθη βουναὶ δρυζίου καὶ δλόκληρα πρόβατα ἐψητά· σιμῆς δὲ φρουρῶν καὶ ὑπηρετῶν προσέτρεχον ἐκεῖ, καὶ ἡ μεγάλη αὐλὴ παρίστα τότε τὸ ἐορτάσιμον θέαμα δημοθιναίας ὅλου στρατοῦ. Μετ' ὀλίγον ἡ σιμῆ μετεβάλλετο, καὶ ἐφάνετο προσερχομένη ξένη πρεσβεία ἐν τῷ μέσῳ δύο τοίχων μεταξὺ καὶ χρυσοῦ. Ἐκεῖ, ὅπως ἔγραφε Σουλεϊμάν ὁ μέγας πρὸς τὸν Σάχην τῆς Περσίας, ἐκεῖ «συνέβηεν ὅλη ἡ οἰκουμένη». Οἱ πρεσβεῦται *Καρόλου τοῦ Ε'* εὐρίσκοντο ἐκεῖ πλῆσιν τῶν πρεσβευτῶν *Φραγκίσκου τοῦ Α'*, οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς *Οὐγγαρίας*, τῆς *Σερβίας* καὶ *Πολωνίας* εἰσῆρχοντο ἐγγὺς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν δημοκρατιῶν τῆς *Γενούας* καὶ *Βενετίας*. Ὁ *πεσκετζήμπασης*, ὁ ἔχων τὸ ἔργον νὰ δέχεται τὰ δῶρα, ἤρχετο εἰς προὔπαντησιν τῶν ξένων συνοδῶν μέχρι τοῦ κατωφλίου τοῦ *Μπάμπ-ἰ-χουμαγιάων*, καὶ προηλαῦνοντο τότε ἐν μέσῳ χιλίων θεατῶν ἐλέφαντες νωτοφοροῦντες θρόνους χρυσοῦς, δορκάδες γιγάντειοι, κλωβοὶ λεόντων, ἵπποι τῆς *Ταταρίας* καὶ ἵπποι τῶν ἐρήμων, ἐνδεδυμένοι με δορὰς τίγρεων καὶ φορτωμένοι με ἀσπίδας ἐξ ὠτίων ἐλεφάντων· οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Περσίας με σινουργῆ ἀγγεῖα, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν σουλτάνων τῶν *Ἰνδιῶν* με πυξίδας χρυσοῦς πλήρεις πολυτίμων λίθων· οἱ πρεσβεῦται τῶν βασιλέων τῆς *Ἀφρικῆς* με τάπητας ἐκ δέρματος καμήλων, ἐξαχθεῖσιν ἐκ τῆς κοιλίας τῆς μητρός των, καὶ ἀργυροῦρη ὑράσματα, ὑφ' ἃ ἔκλυον αἱ ῥάχιδες δέκα δούλων· οἱ πρεσβεῦται τῶν βορείων κρατῶν, ἀκολουθούμενοι ἀπὸ τάγματα δούλων, φορτωμένων με γούνας καὶ ὄπλα πολυτίμα. Εἰσῆρχοντο μετὰ πολέμους εὐτυχῆς στρατηγοὶ φορτωμένοι με ἀλύσεις, καὶ ἡγεμονίδες ἀιχμάλοτοι,

φορούσαι καλύπτραν, με τὰς συνοδίας αὐτῶν ἀφωπλισμένας καὶ κατηρεῖς, καὶ τάγματα εὐνούχων πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς χρώματος, ζωγρηθέντες ὡς πολεμικὴ λεία, καὶ δωροφορούμενοι ὑπὸ ἡγεμόνων ἡττημένων. Ἐν τούτοις οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν νικησάντων στρατῶν συνέβησαν εἰς τὰς πύλας τοῦ Ἰθσαυροφυλακίου, ὅπως ἀποθέσωσιν ἐκεῖ τὰ χρυσοῦφραγα μεταξωτὰ καὶ τὰς λιθοκολλήτους σπάθας, λάφυρα ἐκ τῶν ἀλουσῶν περσικῶν πόλεων, τὸν χρυσὸν καὶ τὰς πολυτίμους λίθους τὰς ἀπὸ τῶν Μάμμελοῦκων τῆς Αἰγύπτου, τὰ μὲ τοπάζια κεκοσμημένα ἐκπώματα τὰ ἐκ τοῦ Ἰθσαυροφυλακίου τῶν ἵπποτων τῆς Ῥόδου, τοὺς κορμούς τῶν ἀγαλμάτων τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος, τοὺς ἀρπασθέντας ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ Οὐγγαρίας, καὶ κλεῖδας πόλεων καὶ φρουριῶν ἄλλοι δ' εἰσῆγον εἰς τὴν δευτέραν πύλην τοὺς νεκρικούς καὶ τὰς νεάνιδας, ἃς ἤρπασαν ἐκ τῆς νήσου Λέσθου. Ὅλοι αἱ ἀπειρομεγέθεις καὶ παντοειδεῖς προμήθειαι, αἱ κομιζόμεναι εἰς τὸ Σεράγιον ἐκ τῶν πυλῶν τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Καραμανίας, τοῦ Μορέως καὶ τοῦ Αἰγαίου, διήρχοντο καὶ διέμενον μεταξὺ τῶν τειχῶν τούτων, στρατὸς δὲ αὐλαρχῶν καὶ γραμματέων κατεγίνοντο ἀδιακόπως εἰς τὸ νὰ καταγράφωσι, νὰ πληρώνωσι, νὰ διαθέτωσι, νὰ ὀρίζωσιν ἀκροάσεις καὶ νὰ δίδωσι διαταγὰς. Οἱ ἔμποροι τῶν ἐν Προύσση καὶ Τραπεζοῦντι ἀγορῶν τῶν δουλίδων εὐρίσκοντο ἐνώπιον τῆς δευτέρας πύλης, ἀναμένοντες τὴν σειρὰν τῆς εἰσόδου, ὁμοῦ μὲ τοὺς ποιητὰς τῆς Βαβυλῶνος, οἵτινες εἶχον ἔλθῃ ν' ἀπαγγείλωσι στίχους πρὸς τὸν Σουλτάνον. Οἱ εἰς δυσμένειαν περιπεπωκότες τοπάρχαι, ἐλθόντες ὅπως ἐξαγοράσωσι τὴν ἰδίαν σωτηρίαν μὲ ποτήριον πλήρες χρυσῶν νομισμάτων, ἀνέμενον πλησίον τῶν ἀπεσταλμένων πασᾶ, ἐλθόντων νὰ δωροφορήσωσιν εἰς τὸν Μέγαν Κύριον ὠραίαν τριετακδικαῆτη νεάνιδα, εὐρεθείσαν μετὰ τρεῖς μῆνας ἀναζητήσαντες εἰς καλύβην τινὰ τῆς Ἀνατολῆς μεταξὺ κατασκόπων ἐπιστροφόντων ἐξ ὄλων τῶν περάτων τοῦ Κράτους, ἐγγὺς οἰκογενειῶν κατακόπων, ἐλλουστῶν ἐξ ἀπωτάτων ἐπαρχιῶν, ὅπως ἐξαιτήσωσι δικαιοσύνην, μεταξὺ γυναικῶν καὶ παιδιῶν τοῦ κατωτάτου ὄχλου τῆς Σταμπούλ, γενομένων δεκτῶν ὅπως παραστήσωσι τὰς εἰσίδας τῶν εἰς τὸ διδάνειον. Ἐκεῖθεν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Διδανίου ἐρχίνοντο διερχόμενοι, μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν περιέργων, οἱ προσβευταὶ τῶν ἀνταρτίδων ἐπαρχιῶν, ἐποχοῦμενοι ἐπὶ ὄνου μ' ἐξυρισμένον τὸν πάγονα καὶ μὲ σκούφωμα γυναικῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ οἱ αὐθάδεις ἀπεσταλμένοι τῶν ἀσιατικῶν ἡγεμόνων, βινότημητοι ἐκ τοῦ ἀκινάκου τῶν τσαούσιδων ἐκεῖθεν οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ Κράτους, οἵτινες ἐξήρχοντο ἀγνώτες, ὅπως φέρωσι πρὸς ἀπόκεντρον τινὰ τοπάρχον πολυτίμον σάλιον, δῶρον τοῦ μεγάλου βεζίρη, εἰς οὗ τὰς πτυχὰς ἦτο

ἐγκεκλεισμένη θανατικὴ ποινή· ἐκεῖθεν τὰ παιδρὰ πρόσωπα τῶν φιλοδόξων, οἵτινες διὰ τῶν βραδουργιῶν τῶν εἶχον ἀποκτήσῃ μίαν σατραπείαν, καὶ τὰ ὄγρα πρόσωπα ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ἀκούσῃ ἐν τῷ διδανίῳ τὴν ὑπόκωφον ἀπειλὴν προσεχούς δυσμενείας· ἐκεῖθεν οἱ κομιστὰι τῶν χατ-ἰ σεριφιῶν ἐκείνων, ἄτινα, ἀνεξιλέωτα ὡς ἡ τύχη, ἔτρεχον ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ἐνὸς ἵππου τριακόσια μίλια μακρὰν, ὅπως φέρωσι τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν θάνατον εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐνὸς ἀντιβασιλέως· ἐκεῖθεν οἱ φοβεροὶ βωβοὶ τῆς αὐλῆς, ἀπερχόμενοι ν' ἀποστραγγάλισωσι τοὺς ἐπισήμους δεσμώτας εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Ἑπταπυργίου. Πρὸς τοὺτους δὲ συνηνῶντο οἱ οὐλεμάδες, οἱ βέηδες, οἱ μολλάδες, οἱ ἐμίριδες, οἵτινες ἐξήρχοντο ἢ ἀπῆρχοντο πρὸς τὰς ἀκροάσεις, σιωπηλοὶ καὶ κύπτοντες τὴν κεφαλὴν, βλέποντες χαμὰι, καὶ μὲ τὰς χεῖρας κεκρυμμένας ἐντὸς μεγάλων χειρῶν· οἱ βεζίριδες, οἵτινες εἶχον τὸ Κοράνιον ἐντὸς τοῦ θυλακίου τῶν, ὅπως ἀναγνώσῃ τὰς νεκρωσίμους εὐχὰς, ἐὰν συμβῇ τι· ὁ μέγας βεζίρης, δεσπότης κατασκοπευόμενος ἀπὸ τὸν δῆμιον, φέρων ὑπὸ τὸ καφτάνιον τοῦ τὴν διαθήκην του, διὰ νὰ εἶνε πάντοτε ἔτοιμος πρὸς τὸν θάνατον. Ὅλοι δὲ παρήρχοντο συνσταλμένοι μὲ βῆμα βραδὸν, σιωπῶντες ἢ λαλοῦντες ταπεινοφῶνως γλώσσαν περισκευμένην καὶ ὀρθὴν, ὁποῖα ἀρμύζει εἰς τὸ Σεράγιον· καὶ ἐβλεπέ τις ἐκεῖ ἀδιάκοπον ἀνταλλαγὴν βλεμματικῶν σοβαρῶν καὶ ἐταστικῶν, καὶ ἀδιάκοπον ἐπίθεσιν τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους, συνοδευομένην ἀπὸ ψιθυριστῶν διακοπτόμενον ἀπὸ ψόφον ὡς ἐλαφρότατον μανδυῶν καὶ παπουτσιῶν, κλαγγὴν ὑπόκωφον ἀκινάκων, ἀπὸ ἀνέκφραστον τι μοναχικὸν καὶ θλιβερόν, ὑπερ ἀντέφρασκον ὅλως πρὸς τὸ πολεμικὸν ἦθος τῶν προσώπων, τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν χρωμάτων, καὶ τὴν λάμψιν τῶν ὄπλων. Εἰς ὄλων τοὺς ὀφθαλμούς ἀνεγινώσκοντο εἰς συλλογισμὸς, ἐπ' ὄλων τῶν μετώπων ἐπεφάνετο ὁ φόβος ἐνὸς ἀνθρώπου, ὅστις ἴστατο ὑπεράνω πάντων, ὅστις ἦτο ὁ σκοπὸς, πρὸς ὃν ἀπέβλεπον ἅπαντες, καὶ οὗ ἐνώπιον τὰ πάντα ὑπεκλίνοντο, εἶροντες, ἐξουθενίζοντο, οὔτινες ἐνόμιζες ὅτι τὰ πάντα ἔφερον τὴν εἰκόνα, καὶ οὔτινος τὸ ὄνομα ἐνόμιζες ὅτι ἠκούετο ἐξ ἐκάστου ἡχοῦ.

Ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης εἰσῆρχετο τις εἰς τὴν δευτέραν διὰ τῆς μεγάλης πύλης Μπάμπ-ἔλ-σελάμ, ἡτοὶ πύλης τῆς σωτηρίας, ἥτις μένει ἀκόμη ἄθικτος ἐν μέσῳ δύο μεγάλων πύργων, οὐδὲ διέρχεται τις αὐτὴν, ἀκόμη καὶ σήμερον, ἄνευ φερμανίου. Δύο θυροφύλλα ἀπέκλειον αὐτὴν τὸ πάλαι πρὸς τὸ μέρος τῆς πρώτης αὐλῆς καὶ ἄλλα δύο πρὸς τὸ μέρος τῆς δευτέρας, ὥστε, ὁσάκις τὰ διπλὰ ταῦτα θυροφύλλα ἐκλείοντο, ἀπέμενον ἐν τῷ μέσῳ σκοτεινὸν δωμάτιον, ὅπου ἠδύνατο κάλλιστα νὰ παιηθῇ κρυφίως ἐκποδῶν

εἰς ἀνθρώπος. Ὑποκάτω ἐκεῖ ἦσαν τὰ κελλῖα τῶν δημιῶν, ἄτινα διὰ τινος ἀοράτου διαδρόμου συνεικονῶνται πρὸς τὴν αἴθουσαν τοῦ διδανίου. Ἐκεῖ ἤρχοντο ν' ἀναμεινῶσι τὴν περὶ αὐτῶν ἀπόφασιν τὰ ὑψηλὰ πρόσωπα, ὅσα εἶχον ὑποπέση εἰς δυσμένειαν, καὶ ἐκεῖ ἐλάμβανον ἐν τῷ ἄμα καὶ τὴν καταδικὴν καὶ τὸν θάνατον. Ἄλλοτε δ' ὑπὸ δυσμένειαν τοπάρχης ἢ βεζίρη; προσκαλεῖτο ἐπὶ προφάσει τινὶ εἰς τὸ Σεράγιον· ἤρχετο· διήρχετο ἀνύποπτος ὑπὸ τὸν ἀπαίσιον θόλον, εἰσῆρχετο εἰς τὸ διδάνειον, ἐγίνετο δεκτὸς μετὰ μειδιάματος εὐμενοῦς ἢ μεθ' αὐστηρότητος πρᾶξις, ἐξ ἧς δὲν ἐπηπειλεῖτο εἰμὴ ἀπωτέρα τις τιμωρία, ἀπολύμενος δὲ καὶ ὑποστρέφων διήρχετο ἡσύχως ὑπὸ τὴν θύραν. Ἄλλ' αἴφνης, χωρὶς νὰ ἴδῃ κανένα, ἠσθάνετο μίαν λεπίδα εἰς τὰ νεφρὰ ἢ ἓνα βρόχον εἰς τὸν λαϊμόν, καὶ κατέπιπτε πρὶν λάβῃ καιρὸν ν' ἀντισταθῇ. Πρὸς τὴν κραυγὴν τοῦ ψυχρόφραγδοντος ἐστρέφοντο πρὸς στιγμὴν ἑκατὸν πρόσωπα ἀπὸ τῶν δύο αὐλῶν· μεθ' ὃ ἅπαντες ἀνελάμβανον ἐν σιωπῇ τὰ συνήθη αὐτῶν ἔργα. Ἡ κεφαλὴ ἐφέρετο εἰς ἓνα τῶν σηκῶν τοῦ Μπάμπ-ἰ-χουμαγιού, τὸ πτώμα εἰς τοὺς κόρακας τῆς παραλλίας τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἢ εἰδησις εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ τὰ πάντα ἦσαν τελειωμένα. Πρὸς τὰ δεξιά ὑπάρχει ἀκόμη ὑπὸ τὸν θόλον, ἢ σιδερά θυρὶς τῆς εἰρκτῆς, εἰς ἣν ἐβρίπτοντο τὰ θύματα, ὁσάκις ἀνεσττέλετο ἐγκαίρως ἡ διαταγὴ τοῦ θανάτου, εἶτε διὰ νὰ παραταθῇ ἡ ἀγωνία, εἶτε διὰ νὰ μεταβληθῇ ὁ θάνατος εἰς ἐξορίαν.

Ἐξερχόμενος τις ἐκ τοῦ Μπάμπ-πέλ-σελάμ εἰσέρχεται ἀμέσως εἰς τὴν δευτέραν αὐλὴν.

Ἐδὼ ἀρχίζει τις νὰ αἰσθάνεται πλέον ζωηρὰ τὴν αὐραν τὴν ἰσρὰν τοῦ Κυρίου «τῶν δύο θαλασσῶν καὶ τῶν δύο κόσμων», ὃ δὲ κατὰ πρῶτον εἰσερχόμενος εἰς αὐτὴν ἐσταμάτα ἀκουσίως μόλις εἰσελθὼν, καὶ κατελαμβάνετο ὑπ' αἰσθημάτων τρόμου καὶ σεβασμοῦ.

Ἦτο εὐρεῖα αὐλὴ ἀκανόνιστος, ἀπειρομεγέθης αἴθουσα ὑπαιθρος, περικυκλωμένη ἀπὸ οἰκοδομήματα κομψὰ καὶ θόλους ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς, μὲ δένδρα τῆδε κακείσε ἐντὸς αὐτῆς, καὶ διασχίζομένη ἀπὸ δύο μικρὰς δεινδοστοιχίας, ἐχοῦσας ἐκατέρωθεν σειρὰν κυπαρίσσιων γιγαντιαίων. Περιέθετε δὲ κύκλω ὠραία στοὰ μὲ πολλὰς ἀψίδας, στηριζομένη ἐπὶ κομψῶν κιονίσκων ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, καὶ κεκαλυμμένη μὲ στέγην προεξέχουσαν μολυβδοσακεπῆ. Δεξιᾶ τοῦ εἰσερχομένου ἦτο ἡ αἴθουσα τοῦ διδανίου, ἣν ἐπέστρεψε θόλος ἀπαστράπτων· περικίτρω δὲ ἡ αἴθουσα τῶν μεγάλων ὑποδοχῶν, πρὸ τῆς ὁποίας ἐξ ὑπερυψώσεως κίονες ἐκ μαρμάρου τῆς Προποντιδῆς ὑπεβάσταζον μεγάλην στέγην ἐξ ἐλασιμάτων κυματωσίδων· κρηπίδες, κιονόκρανα, τοῖχοι, στέγη, πύλαι, ἀψίδες, τὰ πάντα ἦσαν διάγλυφα, ψηροθετημένα, ζωγραφισμένα, χρυσοῦμενα, ἐλαφρότατα δὲ καὶ κομψὰ ὡς σικὰς ἐκ τριχάπτων διαλίθων,

καὶ σικασμένα ὑπὸ πλατάνων μεγαλοπρεπῶν·

Εἰς τὰς ἄλλας πλευρὰς τῆς αὐλῆς ἦσαν τὰ ἀρχαῖα, αἱ αἴθουσαι, ἐν αἷς ἐφυλάττοντο αἱ ἐπίσημοι στολαὶ, αἱ ἀποθήκαι τῶν σκηνῶν, ἡ οἰκία τοῦ μεγάλου μαύρου εὐνούχου, τὰ μαγειρεῖα τῆς αὐλῆς. Ἐδὼ εὐρίσκετο ὁ μέγας ἐπιστάτης, πλέον ἀπνηστολημένος παρὰ ὑπουργὸν τοῦ θόλου, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ἑκατὸν ὑποδεσπότερους ἐπιστάτας, εἰς οὓς ὑπήκουε στρατὸς ὅλος μαγεῖρων καὶ ζαχαροπλαστῶν, ὑποδοθηουμένων κατὰ τὰς μεγάλας περιστάσεις ὑπὸ τεχνιτῶν μεταπεμπομένων ἐξ ὄλων τῶν ἄκρων τοῦ Κράτους. Ἐκεῖ παρεσκευάζετο τὸ γεῦμα διὰ τοὺς βεζίριδες κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ διδανίου· ἐκεῖ κατεσκευάζοντο κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν περιτομῶν καὶ τῶν γάμων τῶν βασιλοπαίδων οἱ περίφημοι κηποι τῶν γλυκυσμάτων, καὶ οἱ ζαχαρωτοὶ πελαργοὶ, ἰέραιες, καμηλοπαρδάλεις καὶ κάμηλοι, τὰ ψητὰ πρόβατα, ἐξ ὧν ἐξήρχοντο πλήθη πτηνῶν, καὶ τὰ ὁποῖα μετεφέροντο ἐπειτα ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἰπποδρόμου· ἐκεῖ τὰ ἀπέραντα μαριόλωμα καὶ μυριόγχημα γλυκυσμάτων, ἄτινα ἐμελλον νὰ διαλυθῶσιν ἀκόλουθως εἰς τὰ ἀναρίθμητα λαίμαργα στόματα τοῦ χαρμελίου. Πλησίον τῶν μαγειρειῶν ἐμυρμηκίων κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς οἱ ὀκτακόσιοι ἐργάται, οἱ ἐπιφορτισμένοι νὰ σῆνωσι τὰς σκηνὰς τὰς Σουλτάνου καὶ τοῦ χαρμελίου εἰς τοὺς κήπους τοῦ Σεραγίου καὶ ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ Βοσπόρου· καὶ ὅτε πλέον δὲν ἐπῆρκον αἱ σκηναὶ τῶν εὐρυτάτων ἀποθηκῶν, αἱ σικιάδες κατηρτίζοντο μὲ τὰ ἴστια τοῦ στόλου καὶ μὲ κυπαρίσσους ὀλοκλήρους, ἐκρίζωνόμενας ἀπὸ τὰς αυτοκρατορικὰς ἐπαύλεις. Ἡ ἐκεῖ πλησίον κειμένη οἰκία τοῦ Ἀρχιευνούχου ἦτο μικρὸν ἀνάκτορον, μεταξὺ τῆς ὁποίας καὶ τῆς τρίτης αὐλῆς ὑπήγεινε καὶ ἤρχετο ἀδιάκοπος συνοδία εὐνούχων μαύρων, δουλίδων καὶ δούλων. Διὰ τῆς αὐλῆς ταύτης διήρχοντο οἱ προσβευταὶ, ὅπως παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν Σουλτάνον. Τότε δὲ ὅλη ἡ στοὰ ἦτο στολισμένη μὲ ὑφασμα ἐρυθρὸν, οἱ τοῖχοι ἀπήστραπτον, καὶ τὸ ἔδαφος ἐστίλθεν ὡς τὸ πάτωμα αἰθούσης· διακόσιοι δὲ γιαντίσχοι, σπαχίδες καὶ σελιχτάρηδες, οἱ συναποτελοῦντες τὴν φρουρὰν τοῦ διδανίου, ἐνδεδυμένοι καὶ ὀπλισμένοι ὡς ἡγεμόνες, ἴσαντο παρατεταγμένοι ὑπὸ τὴν σικίαν τῶν κυπαρίσσιων καὶ πλατάνων, καὶ τάγματα εὐνούχων λευκῶν καὶ εὐνούχων μαύρων, κομψῶν καὶ εὐδῶν, ἦσαν παρατεταγμένοι ἐκατέρωθεν τῶν θυρῶν. Τὰ πάντα ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ αὐλῇ προεμύνον τὴν γεινίανσιν τοῦ Μεγάλου Κυρίου· ἡ φωνὴ τῶν λαλούντων ἦτο ταπεινοτάτη, τὰ κινήματα ὅλως συνσταλμένα, δὲν ἠκούετο δ' ἐκεῖ οὔτε κτύπος ποδῶς ἵππου οὔτε κρότος ἐργασίας· οἱ δούλοι καὶ οἱ στρακτιῶται διήρχοντο ἐν σιωπῇ, καὶ ἐπεκράτα ἀπανταχοῦ τοῦ περιβάλλοντος ἡσυχία ὡς ἐν τινὶ ἱερῷ, δὲν ἐτάραττε δὲ τὴν ἡσυχίαν

χίαν ταύτην ἄλλο τι, εἰμὴ ὁ αἰφνίδιος θρῶς τῶν πτηνῶν, ἅτινα ἔφρευον ἐκ τῶν δένδρων, ἢ ὁ κρότος ὁ ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν μεγάλων σιδηρῶν πυλῶν, ἃς ἔκλειον οἱ καπητζῆδες.

* * *
Ἔπειτα συνέχισεν.

14,615 ΦΙΟΡΙΝΙΑ

[Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ].

Ὁ Γάβρορ Βόγορις, νέος μετριόφρων, ἦτο ὑποταμίης τῆς πόλεως Πέστης μὲ ἐτήσιον μισθὸν 1000 φιορινίων. Ἐκτὸς τούτων ἐλάμβανε παρὰ τοῦ πενθεροῦ του Χάμπερ ἐτησίως 200 φιορίνια, καὶ οὕτω ἀνέβαινε τὸ σύνολον τῆς ἀπολαβῆς του εἰς 1200 φιορίνια. Βεβαίως μικροῦ λόγου ἄξιον εἰσόδημα, καὶ μάλιστα ἂν προσθέσωμεν ὅτι ὁ Βόγορις ἐν ἀρχῇ τῆς διηγήσεώς μας ἦτο πατὴρ δύο τέκνων τὸ πρῶτον ἦτο κοράσιον, τὸ δεύτερον παῖς, ὅστις ἕνεκα τῆς φιλοστοργίας τῆς μητρὸς του καὶ τῆς συγχωρητέας ματαιότητος τοῦ Βόγορις ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του κληθεὶς ὁμοίως Γάβρορ. Ὁ φίλος μας Γάβρορ θὰ ἦτο εὐτυχέστατος, ἂν μὴ ἐδυσθύμει διὰ τὸ εὐτελὲς τοῦ εἰσοδήματός του, ἀλλὰ φροντίδες καὶ δυσθυμίας ἦσαν δι' αὐτὸν παροδικαί· εἰς τοιαύτας περιστάσεις παρετήρει τὴν ἐνδομύχως ἀγαπητὴν του Μαρίαν καὶ ἔλεγε: «Τοῦ λοιποῦ σὺ μὲν θὰ εἶσαι φειδωλοτέρα, ἐγὼ δὲ θὰ ἐργάζωμαι περισσότερον, καὶ οὕτω κάπως θὰ εὐπορήσωμεν καὶ τέλος, ἐάν ἐξετάσωμεν καλῶς τὸ πρᾶγμα, ἔχομεν πᾶν ὅ,τι μᾶς χρειάζεται καὶ δὲν στερούμεθα οὐδενός· ἔχομεν δύο ὠραῖα δωμάτια, τὸ γεῦμα δύο πινάκια καλοῦ φαγητοῦ, ἀφθονίαν ξύλων—καὶ ἀκόμη τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπήγαμεν δις εἰς τὸ θέατρον. Δὲν εἶνε ἀλήθεια, Μαρία;

— Βέβαια, ἀπάντα ἡ εὐτυχὴς σύζυγος, καὶ ἐπέθετε φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ χρηστοῦ ὑποταμίου.

* * *

Ἦτο ἤδη ὁ μικρὸς Γάβρορ δύο μηνῶν, ὅτε ἡ μήτηρ του πρῶταν τινὰ φθινοπωρινὴν ἐσηκώθη τῆς κλίνης ὠχρότερα τοῦ συνήθους. Ἠσθάνθη ἐαυτὴν ὀλίγον ἀδιάθετον, καὶ προσεπάθει ἐκ συνήθους λεπτότητος νὰ τὸ ἀποκρύψῃ ἀπὸ τὸν σύζυγον τῆς.

— Μαρία, εἶσαι ἀδιάθετος· μάτην μοι τὸ κρῦπτεις, τὸ βλέπω εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου!» Ἐσυρε τὸ ὠρολόγιόν του, παρετήρησεν αὐτὸ καὶ ἐξηκολούθησε: «Εἶνε ἐνάτη ὥρα· πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἐργασίαν μου, ἀλλὰ πρότερον θὰ σοὶ φέρω τὸν ἰατρὸν μας... Νὰ μὴ μοῦ ἀντιλογῆς... Σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ ἀντιλογῆς. Ὁ ἰατρὸς Βοζζάκ ἦτο, ὡς γνωρίζεις, συμμαθητὴς μου, καὶ προσφέρεται μετὰ μεγίστης προθυμίας. Θὰ ἔλθῃ ἀμέσως. Δεῖξόν μου τὸ μέτωπόν σου· δὲν καίει—τόσον τὸ καλλίτερον· ἐν τούτοις θὰ σοὶ φέρω τὸν Βοζζάκ».

Ὁ Γάβρορ ἐφόρσε τὸ ἐπανωφόριόν του, καὶ ἀφ' οὗ διὰ δευτέραν φοράν ἐφίλησε τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του, ἐξῆλθε μετὰ μεγάλης σπουδῆς.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γυναικὸς ἐπληρώθησαν δακρύων, καὶ ἐψιθύρισε: «Πόσον καλὸς εἶνε!»

* * *

Ὁ Γάβρορ δὲν ἦτο οὔτε ἐκ τῶν ὠραίων οὔτε ἐκ τῶν δυσειδῶν ἀνδρῶν· ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἦτο ἐξωγραφημένη ἐλκυστικὴ καλοκαγαθία, ἥτις ἀκουσίως προσεῖλκε πάντα προσβλέποντα αὐτόν. Καὶ ἡ ἔκφρασις αὐτῆ ἦτο τῆ ἀληθείας τὸ κάτοπτρον τῆς ψυχῆς του. Μετρία παιδείσις, ἀρκοῦσαι εἰδικαὶ γνώσεις καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιαι θεωρίαι περὶ τοῦ βίου, αἵτινες ἐπήγαζον ἐκ τοῦ προσφύρου εἰς μελέτην πνεύματός του, ἐγαρρακτίζον τὸν φίλον μας Γάβρορ. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του εὕρισκεν εὐχαρίστησιν, καὶ ἐν τῇ καταπολεμῆσει τῶν μικρῶν παραχῶν τοῦ βίου ἀνέπτυσσεν ἀξιοθαύμαστον δραστηριότητα.

Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν, ἡ Μαρία τοῦ οὐδόλως ἦτο ἀδιάθετος· τὴν κατέπεισε μόνον ὅτι ἦτο ἀσθενής, καὶ ἤδη τρέχει πρὸς τὸν ἰατρὸν, κάμπτει ἀριστέρᾳ εἰς τὴν λεωφόρον, ὁπότεν μακρόθεν ἔβλεπε τὴν βασιλικὴν ὁδόν, ἔνθα ὁ φίλος του δόκτωρ Βοζζάκ κατόκει. Ὅπως συντομώσῃ τὸν δρόμον του ἐπορεύθη διὰ τινος διόδου διερχομένης κάτωθεν μεγάλου οἴκου, ἵνα ἀμέσως φθάσῃ εἰς τὴν βασιλικὴν ὁδόν. Εἰς τινὰ γωνίαν τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος ὁ Γάβρορ ἔστη αἴφνης· ἐνθ' ἐβάδιζεν ἤγγισεν ὁ πούς του εἰς τι ἀντικείμενον, καὶ σχεδὸν προσέκοψεν εἰς αὐτό.

Προσέβλεψεν εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐν δγκῶδες φαιὸν χαρτοφυλάκιον ἔκειτο πρὸ αὐτοῦ ἡμίκλειστον—ἀκριβῶς ὡς ἀπολεσθὲν, ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὁ Γάβρορ ἀκουσίως περιέβλεψε περὶ, ἐάν τις προσεῖχεν εἰς αὐτόν. Οὐδεὶς τὸν παρετήρησεν. Ἀνεσήκωσε τὸ χαρτοφυλάκιον, καὶ ἠθέλησε χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ ἐν αὐτῷ νὰ τὸ εἴψῃ εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπανωφορίου του, ἀλλ' ὅμως δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ θέσῃ· μόνον τὸ πλατύτερον θυλάκιον τοῦ ἐπανωφορίου του ἠδύνατο νὰ τὸ περιλάβῃ. Τὸ ἔθεσεν ἐν αὐτῷ, καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του διευθυνόμενος πρὸς τὸν ἰατρὸν.

— Ἄλλ' ἐπεθύμουν νὰ γνωρίζω, ἐσκέφθη ὁ Γάβρορ, τί νὰ περιέχῃ; Ἀναμφιβόλως οὐδενός λόγου ἀξίας σημειώσεις μεσίτου τινός, τοὺς κυματισμοὺς τῶν τιμῶν τῶν σιτηρῶν, τὰς ἐβδομαδιαίας σημειώσεις τοῦ χρηματιστηρίου καὶ ἄλλα παρόμοια. Οἱ μεσίται οὗτοι προσπαθοῦσι νὰ φέρωσιν ἐπάνω των τοιαύτας ἀχρήστους σημειώσεις· εἰς ὅλα ταῦτα θέτουσι καὶ τινὰ φιορίνια, καὶ οὕτω τὸ σέβασμόν ἄξιον χαρτοφυλάκιον εἶνε ἐν τάξει.—Χμ! προσέθηκεν, ἐάν κανεὶς αἰσθηματίας τὸ ἀπόλεσε;

Χωρὶς νὰ τὸ ἐξαγάγῃ, ἤρρισε διὰ τῶν δακτύλων νὰ ἐξετάζῃ τί περιέχει. «Ἐξίμετος χάρτης!

... καὶ ὄχι ὀλίγος. Λαμπρὸς, λαμπρὸς χάρτης. Πιθανῶς ἐρωτικαὶ ἐπιστολαὶ—θὰ τὰς ἀπόλεσεν ἐρωτόληπτός τις ὑπάλληλος. Ἀλλὰ πάλιν δὲν εἶνε τόσον μαλακαὶ καὶ λεπταὶ ὡς ὁ χάρτης τῶν ἐπιστολῶν. Ὡ, ἐάν ἦσαν γραμματία ἑκατὸν, χιλίων φιορινίων—λοιπὸν, λοιπὸν;... τότε!... τότε! Αἱ σκέψεις του διεκόπησαν. Κατόπιν προσέθηκε μετὰ στενοχωρίας: «Τότε τὰ δίδω εἰς τὴν ἀρχήν».

Εἰς τὸ βᾶθος τῶν σκέψεών του ἦτό τι, ὅπερ τῷ ἐψιθύριζεν, ὅτι πιθανῶς δὲν θὰ τὰ εἶδιδε. «Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τίς τὰ ἀπόλεσε. Θὰ τὸ ἐξετάσωμεν. Καὶ τέλος, οὐδ' ἐγὼ ἀκόμη γνωρίζω τί ἰδίως περιέχει τὸ χαρτοφυλάκιον. Θὰ πράξω ὡς ἀρμόζει εἰς τίμιον ἄνθρωπον».

Οὕτω σκεπτόμενος ἔφθασεν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἰατροῦ Βοζζάκ. Ἐπειδὴ ὁ ἰατρὸς δὲν ἦτο πλέον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔδωκε τὸ ἐπισκεπτήριόν του, σημειώσας ἐπ' αὐτοῦ, ὅτι ἡ σύζυγός του δεινῶς ἠσθένησεν, καὶ τὸν παρεκάλεε τάχιστα νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ. Μετέπειτα διευθύνθη πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς νέας ἀγορᾶς· οὐδόλως ἐσκέφθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ἔργον του· ἐπὶ τῆς καρδίας του ἐπεκαθήτο ὡς καίων ἀνθράξ τὸ χαρτοφυλάκιον.—«Θὰ εἶνε ὠραῖον, ἐάν ἐν τῷ χαρτοφυλάκιῳ εὕρισκονταί μερικοὶ κακοὶ στίχοι, δι' ὧν οἱ νεαροὶ ποιηταὶ συνειθίζουσι νὰ βραβανίζωσι τοὺς διευθυντὰς τῶν ἐφημερίδων. Ἄ!... ποιηταὶ δὲν φέρουσι τοιαῦτα ὀγκώδη χαρτοφυλάκια· καὶ ἐάν ἀστυνομικὸς τις ἀρχιφύλαξ ἀπόλεσεν αὐτούς—τοὺς χαρτολογαρισμούς. Τοῦτο θὰ ἦτο ὠραϊότερον».

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος τοῦ περιπάτου, ἐρρίθη ἐπὶ τινος καθίσματος, καὶ ἐσκέπτετο:—«Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τί περιέχει· τέλος· ἐάν μὲ ἴδῃ τις, δὲν σημαίνει τίποτε... δὲν διαπράττω ἀτιμίαν... Καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχον χρήματα ἐντός... λοιπὸν, καὶ ἐάν ὑπῆρχον, οὐδένα θὰ ἐκπλήξῃ τοῦτο, ἐάν... λόγου χάριν ἐκληρονόμησα!» Κατόπιν ἔλαβε τὸ χαρτοφυλάκιον ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ τὸ ἦνοιξεν· οἱ ὀφθαλμοὶ του βαρμηδὸν ἐμεγεθύνοντο, καὶ ἤρρισε σχεδὸν μεγαλοφῶνως νὰ ἀριθμῇ: «Ἐν, δύο, τρία...», ἡ ἀναπνοή του ἐγένετο βαρυτέρα, καὶ ὅτε ἐτελειώσε τὴν ἀρίθμησιν, μόλις ἠδυνήθη νὰ ψελλίσῃ μετὰ φωνῆς πνιγμένης: «δέκα τέσσαρες χιλιάδες ἑκατόσια δέκα πέντε φιορίνια!»

Τόσον πολλὰ χρήματα περιεῖχε τὸ χαρτοφυλάκιον—ἀπόδειξις ὅτι οὔτε ὑπὸ παντοπώλου, οὔτε ὑπὸ ἐρωτολήπτου ὑπαλλήλου, ἔτι ὀλιγώτερον ὑπὸ τινος ἀστυνομικοῦ ἀρχιφύλακος, καὶ ἦιστα πάντων ὑπὸ νεαροῦ ποιητοῦ ἠδύνατο νὰ ἦτο χαμένος. Τώρα, φίλε Γάβρορ, ἀμέσως θὰ ἴδωμεν ἐάν εἶσαι χρηστός ἀνὴρ, ἢ ἐάν ἡ κατάστασις αὐτῆ σὲ κλονίζει, ὡς πολλοὺς θὰ ἐκλόμίζον, οἵτινες ἄλλως τε ἔχουσιν ἐξαιρέτους θεωρίας περὶ τοῦ βίου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως ἀπέναντι ἄλλων, καὶ διατηροῦσι ταύτας καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν των τόσον μόνον, ἐφ' ὅσον δὲν ἐκτεθῶσιν εἰς ἰσχυρό-

τερον πειρασμόν. Τώρα ὀφείλεις ἀνεπιφυλάκτως νὰ διευθυνθῆς εἰς τὴν ἀρχήν, καὶ νὰ παραδώσῃς ἀπλῶς τὸ πολυτίμιον εὑρημά σου· ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι ἐν τῇ κεφαλῇ σου κινεῖται ἡδὴ δολικὴρος στρατιὰ σοφιστικῶν σκέψεων, ὅπως νικήσῃ τὴν καλὴν σου καρδίαν.

Ἄχ, φίλε Γάβρορ, ἐνικήθης ἤδη!

— Τὸ πᾶν εἶνε ποῖος ἀπόλεσε τὸ χαρτοφυλάκιον, ἐσκέφθη ὁ Γάβρορ. Πτωχὸς ἄνθρωπος βέβαια ὄχι, — δέκα τέσσαρες χιλιάδας ἑκατόσια δέκα πέντε φιορίνια! Ὁραῖον ποσόν. Θὰ μὲ καταστήσῃ εὐτυχῇ καθ' ὅλον μου τὸν βίον.

Εὐχαρίστως θὰ ἐκράτει τὰ χρήματα, ἐάν εὕρισκεν εὐλογοφανῆ τινὰ αἰτίαν—πῶς ὅμως τοῦτο ἦτο δυνατόν! Ἐξηκολούθει σκεπτόμενος: «Καὶ πῶς! ἐάν ἦτο τὸ χαρτοφυλάκιον τοκογλύφου τινός! Ἄλλως τε ποῖος φέροι μεθ' ἐξουτῶν τόσον πολλὰ χρήματα παρὰ εἰς τοιοῦτος ἄνθρωπος, οὔτινος ὀλικὴρος ἢ ἀξία κείται ἐν τῷ περιεχομένῳ τοῦ θυλακίου του. Μπᾶ, αὐτὸς ἔχει καὶ ἄλλα ἐν τῇ οἰκίᾳ του! Βεβαίως μόλις ἔλαβε τὰ χρήματα ταῦτα ἀπὸ τινος χρηστῆν οἰκογένειαν· πιθανῶς τὰ κεφάλαιον τῶν χρημάτων αὐτῶν νὰ τὸ εἰσέπραξεν ἤδη τρίς. Ὑπάρχουσι τοιοῦτοι φαῦλοι τοκογλύφοι... καὶ πρέπει νὰ φρεσθῶ αὐτοὺς τοὺς ληστές; Δὲν τὸ κάμνω. Ἀναμφιβόλως μὲ ἐξέλεξεν ἡ Νέμεσις ὡς μέσον, καὶ δὲν εἶνε καλὸν νὰ μάχηται τις κατὰ τῆς τύχης. Δὲν θὰ τὰ κρατήσω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου· ἀνήκουσιν εἰς τὴν μικρὰν Μαργίτ. Οἱ παῖδες ἐπὶ τέλους φροντίζουσι καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν των; ἀλλὰ διὰ τὰ κοράσια πρέπει νὰ ἔχομεν πολὺ μεγαλειότερας φροντίδας. Θὰ ἀγοράσω μετοχὰς τοῦ ταμιευτηρίου· τιμῶνται ἤδη 1500, μετὰ πέντε ἔτη θὰ ἀξίξωσι 3000 φιορίνια—θὰ γείνωσι τὸ ὅλον 30,000 φιορίνια· τότε θὰ μείνῃ κατὰ τι καὶ διὰ τὸν μικρὸν Γάβρορ! ὦ! εἶμαι εὐτυχὴς ἄνθρωπος!

Διῆλθε πρὸ τοῦ δημαρχείου, ὡς ἐάν μὴ ἦτο ὑπάλληλος, καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκόν του, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ὡς τὸν κυρίως ἰδιοκτήτην τῆς χρηματικῆς ποσότητος. Δὲν εἶνε τίποτε εὐκολώτερον εἰς τὸν κόσμον, ἢ νὰ ἡσυχάζωμεν διὰ τὰς πλάνας μας, ἐν ὅσῳ αὐταὶ εἶνε συμφέρουσαι δι' ἡμᾶς. Χαίρων εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς συζύγου του.

— Ἦλθεν ὁ ἰατρὸς, Μαρία;

— Ὅχι, ἀλλὰ δὲν τὸν χρειάζομεθα πλέον· ἦτο μόνον στιγμιαία ἀδυναμία. Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν καλωσύνην σου, ἀγαπητέ μου Γάβρορ. Καὶ προσέφερε τὰ χεῖλη τῆς εἰς τὸν σύζυγον τῆς, ὅστις πυρετωδῶς τὰ ἐφίλησε.

Ὁ Γάβρορ ἔλαβεν ἐν σιγάρῳ, ἐρρίθη ἐπὶ τινος ἀνακλίντρον, καὶ ἤρρισε ἐνθύμως νὰ καπνίσῃ.

— Διατί δὲν ἐβάλλεις τὸ ἐπανωφόριόν σου Γάβρορ; ἠρώτησεν ἡ σύζυγος μετὰ μικρὰν διακοπῆν.

— Εἶμαι πολὺ κουρασμένος, ἀργότερον.

Ὁ Γάβρορ ἦδη διὰ πρώτην φοράν ἐπὶ τῆς ζωῆς του ἐφέυθη. Δὲν ἐξέβαλε τὸ ἐκπνοφόριόν του, διότι εἶχε θέσει ἐν τῷ θυλακίῳ του τὸ χαρτοφυλάκιον μὲ τὰς δεκατέσσαρας χιλιάδας· τὸ ἐφύλαττεν ὡς ἐπτακέφαλος δράκων, καὶ ἀκόμη δὲν εἶχε ἀποφασίσει ἂν ἔπρεπε νὰ εἶπῃ ἀμέσως τὸ συμβεβηκὸς εἰς τὴν σύζυγόν του. Ἄλλως τε οὐδέ ποτε μέχρι τῆς σήμερον τῆ ἀπέκρυψέ τι, καὶ αὕτη ἡ ἐμπιστοσύνη ἀπετέλει τὴν βράσιν τῆς οἰκτικῆς των εὐτυχίας. Ἐν τούτοις, ἐὰν πράξωμεν ἐν μόνον σφάλμα, κατόπιν ἀκολουθοῦσι πάντα τὰ ἄλλα. Μετέπειτα δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ εἶπῃ τινὰς ἀστείους ὑπαινιγμούς εἰς τὴν σύζυγόν του.

— Μαρία, τί θὰ ἔλεγε, ἐὰν σοὶ ἠγόραζον ἐν ἐκπνοφόριον ἐκ σαμουρίου ὅμοιον μὲ ἐκεῖνο τῆς κυρίας Φέλλερ; (Ἡ κυρία Φέλλερ ἦτο ἡ ἰδιοκτῆτρια τοῦ οἴκου ἐνθα κατόκει ὁ Γάβρορ).

— Εἶνε τοῦτο δυνατόν; ἀπήντησεν ἡ Μαρία μειδιάσασα, ἥτις μόλις ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ ὅτι πολὺ θὰ τὴν νύχαισται ἐν τοιοῦτον σαμουρίον.

— Ὅχι τόσο ἀδύνατον, ὅσον σκέπτεσαι.

Ἐπῆλθε μικρὰ διακοπή. Ἐφύσα τὰ ἐκ καπνοῦ νέφη ὑψηλὰ εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ἄνθρωπος οὐτινος τὸ στῆθος ἦτο ἐξωγκωμένον ὑπὸ ἐγωϊστικοῦ αἰσθήματος, καὶ ἤρριπεν ἐκ νέου: — Καὶ τί θὰ ἔλεγε, ἐὰν ἐνεγραφόμεθα συνδρομηταὶ δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος εἰς τὸ θεάτρον;

Ἡ Μαρία ἐθεώρησε τοῦτο ὡς ἀστείμῶν καὶ δὲν ἀπήντησε.

— Καὶ ἐὰν τὸ θέρος ἐπιγαίναμεν εἰς τὰ λουτρά; Ποῦ θὰ ἐπεθύμεις περισσότερο νὰ ὑπάγωμεν, ἀγαπητή μου, εἰς Στολιάκ, εἰς Φυρέδ ἢ εἰς Ροχίτς;

— Μὴ μοῦ λέγῃς, σὲ παρακαλῶ, τοιαύτας φλυαρίας!

Ὁ Γάβρορ παρετήρησε πανούργως τὴν γυναικίαν του, ἔριψε περίξ του ἐν ἀξιοπρεπῆς βλέμμα, καὶ εἶπε μετ' ἐπιτιμητικοῦ ὕφους: — Ἰπάρχουσι φλυαρίαί, Μαρία, αἵτινες δὲν εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν τοιαῦται, ὅπως τὰς νομίζουσι.

Ταύτην τὴν σοφὴν παρατήρησιν μόλις ἤκουσεν ἡ Μαρία, ἐπειδὴ ἐσπευδεν εἰς τὸ μαγειρεῖον ὅπως ἐτοιμάσῃ τὸ γεῦμα, διότι ἦτο ἡδὴ μεσημέρια.

Ὁ Γάβρορ ἐπωφελήθη τῆς στιγμῆς ταύτης, καὶ ἐξέβαλε τὸ ἐκπνοφόριόν του, ἐγκλείσας τὰ χρήματα εἰς τὸ γραφεῖόν του· δις καὶ τρίς ἐξήτασε τὰς κλειδάς ἐὰν εἶχον καλῶς, ὡς ἂν ἐφοβεῖτο ῥῆξιν τινὰ ὑπὸ ληστῶν. Ἡ ὑπηρετρία ἔστρωσε τὴν τράπεζαν, ἐν ᾧ ἡ Μαρία ἔφερε τὸν ζωμόν. Ὁ Γάβρορ μόλις ἤγγισε τὸ πινάκιον· τὸ συμβεβηκὸς τῆς πρώτης τὸν εἶχε ἐξ ὀλοκληροῦ χορητάσει.

— Ἀλλὰ δὲν θὰ φάγῃς ἀπ' αὐτὸ τὸ λάχανον; εἶπεν ἡ σύζυγος, ὅτε ἡ ὑπηρετρία ἔθεσε δεῦτερον πινάκιον ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Βεβαίως! — καὶ εἰρωνικῶς ἐγέλασε διὰ τὴν προτροπὴν ταύτην, — διότι ἦδη μάλιστα, ἐὰν

ἤθελε, ἠδύνατο νὰ φάγῃ καὶ παλαμίδα τοῦ Ρήνου. Μετὰ κόπου ἐπερίμενε τὸ τέλος τοῦ γεύματος, καὶ ὅτε ἡ σύζυγος μετὰ τὸ σήκωμα τῆς τραπέζης ὑπῆγεν ἐπὶ στιγμὴν εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἔτραξεν εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἔλαβε τὰ χρήματα, ἐφόρσε τὸ ἐκπνοφόριόν του, καὶ ὤρρησε νὰ ἐξέλθῃ.

— Καὶ δὲν θὰ φιλήσῃς τὰ μικρά; ἠρώτησεν ἡ σύζυγος ἐπιτιμῶσα.

— Ἀλήθειαν, ἀλήθειαν, Μαρία! καὶ τὰ ἐφίλησε. — Ἄλλ' ὅταν ἔχῃ τις τόσο πολλὰς ἐργασίας, προσέθεσεν ἀφηρημένως, εἰ καὶ τίποτε δὲν εἶχε νὰ πράξῃ.

Ἡ μορφή τοῦ Γάβρορ ἤστραπτεν, ὅταν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδόν. Ἐκαμνε μεγάλα καὶ μεμετρημένα βήματα, ὡς κάτοχος δέκα τεσσάρων χιλιάδων καὶ τινῶν ἑκατοντάδων φιορινίων· ἐν συνειδήσει τῆς καταστάσεώς του, παρετήρησε τὰ ἐκθέματα τῶν ἐμπόρων σκεπτόμενος πόσα τοιαῦτα ἠδύνατο ν' ἀγοράσῃ. Ἐπρεπεν ὅμως ν' ἀγοράσῃ τι, διότι τὸ πολὺ χρῆμα δὲν ἄφινεν αὐτὸν ἥσυχον. Τὸ εὖρε· σιγάρα πρώτης ποιότητος πρὸς εἴκοσι πέντε κρεῖττα ἔκαστον· τὰ ἰδικὰ του σιγάρα τῆς Κούβας δὲν εἶχον καλὸν ἄρωμα. Καὶ ὅμως πόσον καλὸν ἄρωμα ἀκόμη ἔως χθὲς εἶχον! Εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλησιέστατον καπνοπωλεῖον, καὶ ἠγόρασε πέντε τοιαῦτα· τὰ ἐπλήρωσεν ὅχι ἐκ τῶν ἰδικῶν του χρημάτων, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων ἅτινα εὗρεν ἐν τῷ χαρτοφυλάκιῳ· παρετήρησε τὰ χρήματα ὡς νόμιμον ἰδιοκτησίαν του, καὶ οὐδόλως ἐσκέφθη ὅτι ἠδύνατο ὁ ἀληθὴς ἰδιοκτῆτης νὰ ἐμφανισθῇ ὀπισθεν, καὶ κτυπῶν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων νὰ τῷ εἶπῃ: «Κυρίαί μου, τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτὸ εἶνε ἰδικόν μου».

Ἐκάπνιζεν εἰς τὴν ὁδὸν μεθ' ἠδονῆς τὰ πολυτιμα σιγάρα του, καὶ περὶ τῆς πέριξ, ὅπως πεισθῆ ποῖαν ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ ὁσμὴ τοῦ καπνοῦ, ἂν ἐφύσα ἐκ τῶν χειλέων, εἰς τοὺς λοιποὺς πτωχοὺς διαβάτας. Συνήντησε τινὰς γνωστούς του, καὶ ἐφάνη ἀρετὰ φιλόφρων ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν χαιρετισμὸν των σχεδὸν ὅπως ἄλλοτε.

Κεκοπικῶς εἰσῆλθεν εἰς τὴν καφενεῖον. Τώρα μόλις ἠσθάνθη ὅτι ἐπεθύμησέ τι· ἡ γλῶσσά του ἦτο ζηρὰ καὶ ἠσθάνετο δίψαν. Διέταξε μίαν λιμονάδαν, καὶ ἤρριψε νὰ ἐκφυλλίξῃ τὰς ἐπὶ τῆς τραπέζης κειμένους ἐφημερίδας· τέλος ἐρῆσεν εἰς τὰς εἰδήσεις ἡμερησίου τινὸς φύλλον. Αἰφνιδίως ἔγενετο καταπόρρυτος· ἡ ἐφημερίς ἔπεσε τῶν χειρῶν του, ἔκλινε πρὸς τὰ κάτω τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἐφάνη ὅτι οὐδόλως ἠσθάνθη, ὅτε ὁ ὑπηρετὴς ἔθεσε πρὸ αὐτοῦ τὸ διαταχθὲν ἀναψυκτικόν. Εἰς τὸ φύλλον, τὸ ὁποῖον πάλιν ἔλαβεν εἰς τὰς χεῖρας, ἀνέγνωσε τὴν ἀκόλουθον εἰδήσιν:

«Χθὲς ἔστυρον ἐκ τοῦ Δουναθῆως τὸ πτωμα τοῦ Ἰγνατίου Σέμερ, γραμματέως τοῦ ἐμπορικῶν οἴκου Κομπέργκερ. Ὁ δυστυχὴς ἐπρόκειτο νὰ μεταφέρῃ τὸ ποσὸν ὀκτώ χιλιάδων φιορινίων εἰς τὴν ταμειυτήριον ἐκτελῶν ὑπηρεσίαν

τοῦ καταστήματός του, καὶ καθ' ὁδὸν τὰ ἀπώλεσε, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιζητήσῃ μετὰ τὸ πάθημα, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐκατηγόρησαν αὐτὸν ἐπὶ ἠσυχονισμῷ, καὶ ὁ ἄνω ἐμπορικὸς οἶκος τὸν εἰσῆγαγεν εἰς δίκην. Κατέλιπε χήραν καὶ τρία τέκνα, ἐν ᾧ ὁ ἄτιμος εὐρετὴς τῶν χρημάτων πιθανῶς εἰς τὴν μέρος ἀκολασταίνει».

Μυρία σκέψεις ἐτάρασσον συγχρόνως τὴν κεφαλὴν τοῦ Γάβρορ. Πῶς! ἐὰν δὲν ἀπώλεσε τὸ χαρτοφυλάκιον πλούσιός της τοκογλύφος, ἀλλὰ χρηστὸς πτωχὸς ὑπάλληλος, ὅστις εἶχε σύζυγον καὶ τέκνα, ἐὰν ἦδη ὀλόκληρος οἰκογένεια ἐδύρεται δι' ὅ,τι αὐτὸς πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἔχαιρε! Πῶς, ἐὰν ὁ ἀπολέσας ἦδη ἐρρίφθη εἰς τὸν Δουναθιν, ἢ ἐὰν ταύτην τὴν στιγμὴν γίνονται αἱ προετοιμασίαι τῆς ταφῆς του!

— Καὶ ὁ ἄτιμος εὐρετὴς ἀκολασταίνει, ἐπανελάθεν ὁ Γάβρορ μηχανικῶς τὴν παρατήρησιν τῆς ἐφημερίδος. Ἐλαβε βραδέως τὸ σιγάρον ἐκ τοῦ στόματος καὶ τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. — Καὶ ἔκαμα ἡδὴ χρῆσιν τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν μοὶ ἀνήκει· δὲν ἐπράξα καλῶς.

Ἀπεσῦρθη ὡς κακούργος εἰς τινὰ σκοτεινὴν γωνίαν, ἥτις ἐφωτίζετο μόνον ὑπὸ τινος παραθύρου βλέποντος εἰς τὴν αὐλήν, ἐκάθησεν εἰς τινὰ κενὴν τράπεζαν, ἔλαβεν ἐκ τοῦ μικροῦ ἐκ δέρματος ἐλάφου βαλαντίου του ἐν φιορινίον, καὶ τὸ ἔθεσεν εἰς τὸ μέγα χαρτοφυλάκιον. Τότε ἠσθάνθη ἑαυτὸν ὀλίγον ἥσυχότερον.

— Ἐξάπαντος ἔπρεπε νὰ σκεφθῶ τὰ χεῖρα ἐνδεχόμενα· καὶ μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ κρατήσω τὰ χρήματα καὶ ἐὰν πλούσιος ἄνθρωπος τὰ ἀπώλεσεν; Ὅχι, οὐδέποτε! Τότε πάλιν τῷ ἐπιθύρησε δαίμων τις: Μάλιστα σοὶ ἐπιτρέπεται!

Ἐπλήρωσε τὴν λιμονάδα καὶ ἐσπευσε νὰ ἐξέλθῃ.

Ἐπὶ πολὺ περιεφέρετο ἀσκόπως· ἐντὸς αὐτοῦ ἐμάχοντο δύο πνεύματα ἐπιζητοῦντα νὰ κατανικήσωμεν ἀμοιβαίως τοὺς λόγους καὶ συλλογισμοὺς των. Ἐν ᾧ ἀμφοτεταλαντεύετο, προσέβλεψεν ἐπὶ τινος τοιχοκολλημένης γνωστοποιήσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο γεγραμμένη μεγάλως γράμμασιν ἡ λέξις Ἀπωλέσθη. Ὁ Γάβρορ ἐδράξατο τοῦ χαρτοφυλάκιου. Τί ἀπωλέσθη; Ἀνέγνωσεν ἐν σπουδῇ. — Μπᾶ, μόνον ἡ ἀπώλεια κυναρίου γνωστοποιεῖται.

— Βεβαίως εἶμαι πολὺ γελοῖος, εἶπε καθ' ἑαυτὸν.

Ἐβάδισε πορρωτέρω, καὶ ἐρῆσεν πρὸ τῆς πλατείης τοῦ δημαρχείου. Ἐσκέφθη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀστυνομίαν ὅπως καταθέσῃ τὰ χρήματα, καὶ οὕτω ἅπαξ διὰ παντός νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ὄλης βασάνου του. Ἡ ὥρα εἶχε ἀρετὰ παρέλθει, καὶ ὁ διυθυντὴς πιθανῶς δὲν θὰ ἦτο εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἐπειτα ἤθελε καὶ νὰ παρατείνῃ τὴν ὑπόθεσιν. Τῷ ἦτο δύσκολον νὰ παρατηρήσῃ τοῦ ἐκ σαμουρίου ἐκπνοφόριον τῆς συζύγου του, τοῦ θεάτρον, τῶν λουτρῶν Στολιάκ, χωρὶς νὰ μνημονεύ-

σωμεν καὶ τὰς ἐπικερδεῖς μετοχὰς τοῦ ταμειυτηρίου.

— Ἐὰν δὲν ἀνεγίνωσκον αὐτὴν τὴν ἀθλίαν ἐφημερίδα, ἐσκέφθη ἐπὶ στιγμὴν. Ἀλλὰ καλὰ, πολὺ καλὰ, δυνατόν νὰ τὰ ἀπώλεσε πτωχὸς τις μεσίτης, εἰς ἀναμφιβόλως τίμιος ἄνθρωπος, διότι ἄλλως δὲν θὰ τῷ ἐνεπιστεύοντο τόσο πολλὰ χρήματα.

Ὅτε ὁ Γάβρορ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν οἶκόν του, ἠσθάνθη ἑαυτὸν τελείως δυστυχῆ. Δεκάκις ἐν τῷ μεταξύ ἀπεφάτισε νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ εὑρημα, καὶ ἐνδεκάκις εὖρε λόγους, οἵτινες τὸν ἦγον εἰς ἐναντίας σκέψεις. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ἐρρίφθη τεταραχμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον.

— Καὶ δὲν ἀφαιρῆς τὸ ἐκπνοφόριόν σου; ἠρώτησεν ἡ σύζυγός του.

— Σὲ παρακαλῶ, ἄφες με ἥσυχον μὲ τὸ ἐκπνοφόριόν σου!

Ἡ Μαρία παρετήρησεν ἐκπληκτικὸς τὸν σύζυγόν της· οὐδέποτε τὸν εἶδε εἰς τόσο παρωξυσμένην ψυχικὴν κατάστασιν.

Ἦτο καταπόρρυτος ἐνεκεν τοῦ παροξυσμοῦ.

— Γάβρορ μου, κάτι σοὶ συμβαίνει, εἶπεν ἠπιῶς ἡ γυνή. Ἄφες με νὰ ἐγγίσω τὸ μέτωπόν σου. Θεέ μου, πῶς καίει! Λοιπὸν πρέπει νὰ στείλω διὰ τὸν Βοζάκ.

— Ὅχι, Μαρία, μὴ τὸ κάμῃς, ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς, ἐξεστάθην εἰς τὸ γραφεῖον, μίαν δυτάρεστος ἐργασίαν· ἐντὸς ὀλίγου θὰ μοῦ περάσῃ.

— Τότε νὰ σοῦ κάμω μίαν λιμονάδαν;

— Εὐχαριστῶ, πρὸ ὀλίγου ἔπιον.

— Ποῦ; εἰς τὸ γραφεῖον;

— Ὅχι, εἰς τὸ καφενεῖον.

— Πῶς! ὑπῆγες καὶ εἰς τὸ καφενεῖον;

— Ναι, ναί... ἤμην ἐκεῖ... Σὲ παρακαλῶ,

Μαρία, εἶμαι κουρασμένος!

Ἡ Μαρία ἠσθάνθη ὅτι ἠνώχλει τὸν σύζυγόν της, καὶ ἀπεσῦρθη περίλυπος εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον, ἐνθα ἦσαν τὰ τέκνα της. Λυπηρὰ προαίσθησις συνεκίει τὴν καρδίαν της, ὅτι δηλαδὴ ἡ οἰκτικὴ των εὐτυχία εὕρισκετο εἰς τὴν καταστροφὴν της.

— Καὶ δὲν ἐφίλησε τὰ μικρά, εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἀθύμως ἔχουσα. Οὐδέποτε παρέλειψε τοῦτο, ὅταν ἐπανήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ ἀπ' ἐναντίας πόσον καλὴν διάθεσιν εἶχε τὴν πρώην, ἠστυεύετο περὶ ἐκπνοφόριον καὶ θεάτρον.

Ὁ Γάβρορ ἀφῆθη ὅλως εἰς τοὺς συλλογισμούς του· ἐν τῇ κεφαλῇ του ἐκυκλοφορεῖ ὀλόκληρος σειρά δυνατῶν καὶ ἀδυνάτων. Πρὸς στιγμὴν ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς πολὺ χρηστὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον δὲν τύπτει ἡ συνειδήσις διὰ τὴν εὐτυχίαν του, ἀμέσως δὲ κατόπιν δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ συγχωρήσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν προτέραν ἀμέλειαν.

— Καὶ ἐὰν παραδώσω τὰ χρήματα, ὁ ἀπολέσας θὰ μοὶ δώσῃ διακούσια ἕως τριακόσια φιορινία; Ἀθλιότης! Τέλος δὲν δέχομαι ἐλεημοσύνην.

Ἦτο ὅλος λεία τῆς ἀμνηστίας του.

Ὅτε ἀπεμακρύνθη ἡ σύζυγός του, ἐκλείδωσε πάλιν τὰ χρήματα εἰς τὸ γραφεῖον, ἐξέδρασε δυσθυμῶς τὸ ἐπικωφόριόν του καὶ τὸ ἔρριψεν ἐπὶ τινος καθίσματος, κειμένου εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δωματίου. Ἐλαβεν ἐν βιβλίον ὅπως ἀναγνώστη, ἀλλὰ τὰ λευκὰ φύλλα δὲν ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν του ὅσον τὸ γραφεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκρύπτετο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐσωτερικῆς του διαμάχης. Χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες χαρτονομισμάτων ἵπταντο πρὸ αὐτοῦ, καὶ δὲν ἐγνώριζεν ἂν τὸ βιβλίον, ὅπερ ἐκράτει, ἦτο μυθιστορία τις ἢ νομικὸν ἔργον.

Ἡ ὥρα τοῦ δείπνου ἔφθασεν. Ὁ Γάβρορ ἔφαγεν ὀλιγώτερον τῆς μεσημέριας.

— Εἶσαι ἀδιάθετος, ἀγαπητέ μου, μάτην μοῦ τὸ κρύπτεις, εἶπεν ἡ σύζυγος.

— Εἶμαι κατὰκοπος· ἐπιθυμῶ ἀμέσως νὰ κατακλιθῶ, καὶ αὐριον πρῶτὸν δὲν θὰ ἔχω τίποτε!

Καὶ πραγματικῶς ἀπεσύρθη ὁ Γάβρορ εἰς τὴν κλινὴν του, ἐν ᾗ ἡ σύζυγός του ὑπῆγεν εἰς τὸ μαγειρεῖον ὅπως διατάξῃ τι, καὶ ἔστρεψε τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τοίχον, ἵνα ἀποφύγῃ ἐνδεχομένην ἐρώτησιν τῆς γυναικὸς του. Ἡθέλησε πάλιν νὰ σκερθῇ· ἀλλ' ὅμως οἱ τόσον συχνὰ ἐπαναληφθέντες στοχασμοὶ ἀπώλεσαν τὸ θέλητρον τῶν, καὶ ἡ ἀπληθυτικὰ φαντασία του δὲν ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ πλέον τόσον ζωηρῶς τὴν ὄψιν τοῦ αὐτόχειρος οἰκογενειάρχου· νωθρότης τὸν ἐκυρίευσεν· ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ· ἔκειτο ἐπὶ τῆς κλινῆς ἀκίνητος ὡς νεκρός.

Καὶ ἡ Μαρία ἀπεσύρθη ὅπως κατακλιθῇ· ἀλλὰ καὶ αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ παρεμύνηεν ἂν ὁ Γάβρορ ἦτο ἀκόμη ἐξυπνος. Διήλθον δύο ὥραι, ἕως ὅτου μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ἐκοιμήθη.

— Δόξα τῷ Θεῷ! ἐψέλλισεν ἡ μικρὰ χαρίεσσα γυνὴ, καὶ προσεπάθησε νὰ ἀποκοιμηθῇ. Ἀλλ' ὁ Γάβρορ ἤρχισεν αἴφνης νὰ ὄνειρεύεται:—Χίλια... δύο χιλιάδες... δέκα τέσσαρες χιλιάδες... μετοχαί... Μαργίτ... κρατήσατέ τον... τώρα πηδᾶ... ἰδοὺ ἡ γέφυρα... χὰ, χὰ, χὰ! Βέβαια τὰ ἔχασεν εἰς τὸ χαρτοπαίγιον... Ὅχ τὰ δώσω... ναί, γελοῖον — δὲν τὰ δίδω... σιγάρα...

— Θεέ μου! τί νὰ ὄνειρεύεται, εἶπε καθ' ἑκὴν τὴν πεφοβισμένην ἡ γυνὴ, καὶ ἔσυρε τὸ κεντημένον σκέπασμα σχεδὸν ἐφ' ὅλου τοῦ προσώπου της.

Τέλος ἀνεστέναζε βαθῶς ὁ Γάβρορ, καὶ τότε τὰ πάντα ἠσύχασαν ἐν τῷ δωματίῳ. Ἀμέσως κατόπιν ἐκοιμήθη καὶ ἡ Μαρία.

Μόλις ἐχάραζε καὶ ἦδη ὁ Γάβρορ ἦτο ἐξυπνος Αἰ χθεσινὰ ἰδέα ἐτάρασσον τὴν κεφαλὴν του μετὰ διπλῆς βίας. Ἐσηκώθη ταχέως, ἐνεδύθη καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀφῆσας μόνην κοιμημένην τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ τέκνα του. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἔλαβε τὰ χρήματα, καὶ ὅπως εὐκολώτερον τὰ φέρῃ, ἐφόρεσε πάλιν τὸ ἐπικωφόρι-

ριόν του. Μετέπειτα ἐρρίφθη εἰς τὴν κάθισμα σκεπτόμενος νὰ λάβῃ μίαν ὀριστικὴν ἀπόφασιν· ἢ παραφρονῶν αὕτη κατὰστασις δὲν ἔπρεπε νὰ διακριθῆ περισσότερον.

Ἀργότερον ἐξύπνησε καὶ ἡ Μαρία. Τὸ πρῶτον βλέμμα της ἀνεζήτησε τὸν σύζυγόν της, ἀλλ' οὐδὲν εἶχε γείνει ἄφαντος. Ἐπέρριψεν ἐν σπουδῇ τὴν οἰκικὴν της ἐνδυμασίαν, καὶ ἔσπευσεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ συζύγου της. Ὁ Γάβρορ ἠσύχαζε μᾶλλον κατακείμενος ἢ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου· αἱ χεῖρές του ἐκρέμαντο νοχελῶς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ καθίσματος, ἡ κεφαλὴ του ἔκλινε πρὸς τὰ κάτω, καὶ σπασμωδῶς περστήρει ὡς ἀπεγνωσμένος εἰς τι σημεῖον. Ἡ γυνὴ του σπουδαίως ἐφοβήθη. Ἐτι ἐφόρει τὸ ἐπικωφόριόν του· ἀλλ' ὅμως δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ διατί· ἡ χθεσινὴ ἀποπομπὴ ἐνεφώλευε ἀκόμη εἰς τὴν καρδίαν της. Τέλος ἀπεφάσισε νὰ τὸν πλησιάσῃ. Ὁ Γάβρορ ἀνεπάθησε ἐν τῷ ἅμα ἐκπληκτος καὶ ἔβαινε πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρά του. Ἀλλὰ διὰ τούτου δὲν ἠγχαριστήθη ἡ Μαρία· ἔλαβε μὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῦ συζύγου της, περιέδρασε τὸν λαιμόν του διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς, καὶ τὸν παρεστήρει μὲ ἀλγυνεῖον μειδίαμα τόσον πλησίον, ὥστε ἡ θερμὴ ἀναπνοή της ἐκτύπα τὸ πρόσωπόν του. — Γάβρορ, κἄτι ἔχεις, καὶ δὲν μὲ ἐμπιστεύεται. Δὲν εἶμαι πάντοτε ἡ καλὴ καὶ πιστὴ σύζυγός σου; Ἐὰν σοὶ συνέβῃ δυστύχημά τι εἶπέ μοι αὐτὸ, θέλω νὰ τὸ συμμαριθῶ μετὰ σοῦ.

Ὁ Γάβρορ συνεκινήθη καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του ἔρρευσαν δάκρυα. Ἐξέφυγε τρυφερῶς τοῦ βραχίονος τῆς συζύγου του καὶ ἐπέθεσεν ἐπὶ τῆς χειρὸς της θερμὸν φίλημα.

— Ἐβλεπες τὴν νύκτα κακὰ ὄνειρα, δὲν εἶνε ἀλήθεια; εἶπεν οἰκτιρῶς ἡ γυνὴ ἐνηρῶνθεῖσα ἐκ τῆς ἐπανειλημμένης τρυφερότητος τοῦ Γάβρορ. Ἐφαντάζεσσο χρήματα, γεφύρα, καὶ δὲν εἰξεύρω τί ἄλλο ἀκόμη.

— Ἐντελής παραφροσύνη, ἐψιθύρισε ὁ Γάβρορ καθ' ἑαυτόν.

— Ὅτι κἄτι σὲ λυπεῖ, εἶνε βέβαιον· εἶπέ μοι λοιπὸν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον σὲ λυπεῖ καὶ ποῦ ἔγκειται τὸ κακόν!

Ὁ Γάβρορ ἐλάθησε πάλιν ἀνασηκώσας τὸ ἐπικωφόριόν του.

— Λοιπὸν ποῦ ἔγκειται τὸ κακόν;

— Ἐδῶ! ἀπήντησε, καὶ ἤγγισε διὰ τῶν χειρῶν τὸ χαρτοφυλάκιον.

Ἡ Μαρία ἐνόμισεν ὅτι ὁ σύζυγός της ἐδείκνυε τὴν καρδίαν του· ἴσως ἠγάπησεν ἄλλην. Τῇ ἐφάνη ὅτι ἐνέπηξαν ἄκανθαν εἰς τὸ στῆθός της, διότι τοιαύτη ὑπόνοια οὐδόλως μέχρι τοῦδε τὴν εἶχε θλίψει. Ἐκλίνας τὴν κεφαλὴν της καὶ εἶπεν ἄνευ μεμψιμοιρίας—Ναί, ἐὰν ἀγαπᾶς ἄλλην, τότε δὲν δύναμαι νὰ σὲ βοηθήσω. Σοὶ τὸ συγχωρῶ, Γάβρορ.

Τοῦτο ἦτο πάρα πολὺ διὰ τὸν Γάβρορ. Τί; Αὐ-

τὸς νὰ ἀγαπήσῃ ἄλλην παρὰ τὴν μικρὰν του Μαρίαν; Δύναται λοιπὸν κἀνεὶς νὰ ὑποθέσῃ τοιοῦτόν τι δι' αὐτόν; Ἀληθῶς εἶχε πράγματι καταπέσει ἕως ἐκεῖ; Ὡς τίγρις ἀνεπήδησε. «Ἐλεσινότης!»—ἀνέκραξεν, ἔσυρε τὸ χαρτοφυλάκιον ἐκ τοῦ θυλακίου του, καὶ τὸ ἐσφενδόνησε τόσον ἰσχυρῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, ὥστε τὰ χαρτονομίσματα διεσπάρησαν ἐντὸς αὐτοῦ.

— Μέγιστε Θεέ! ἀνέκραξεν ἡ σύζυγός του, ἡτις οὐδὲν ἐνόησεν ἐξ ὅλης τῆς σκηπῆς, ἐπὶ τῇ θεᾷ τόσον χρημάτων.

— Ἰδοὺ αὐτὸ εἶνε! Τοῦτο ἦτο! εἶπεν ὁ Γάβρορ κτυπῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ πηγαινοερχόμενος μὲ ὄρμην.

— Πόθεν ἔχεις αὐτὰ τὰ χρήματα, Γάβρορ; Εἰπέ μοι δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

— Χθὲς τὰ εὔρον, Μαρία, χθὲς τὰ εὔρον.

— Δόξα τῷ Θεῷ! καὶ σχεδὸν ἐλιποθύμησε.

— Χθὲς τὰ εὔρον, ὅταν ὑπήγαγον εἰς τὸν Βοζᾶκ, καὶ ἔκτοτε εἶμαι δυστυχῆς, Μαρία. Τί πρέπει νὰ τὰ κάμω; Τί πρέπει νὰ τὰ κάμω;

— Νὰ τὰ καταθέσῃς εἰς τὸ δημαρχεῖον!

— Εἶσαι ἄγγελος· ἔχεις δίκαιον. Δὲν ἔπρεπε οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν νὰ ἀκνήσω! Ἐλα εἰς τὴν καρδίαν μου, μικρὰ μου! Καὶ ἠδυνήθης νὰ πιστεύσῃς ὅτι ἐκτὸς σοῦ ἠδυνάμην ν' ἀγαπήσω ἄλλην, δὲν γνωρίζεις τὴν ἀξίαν σου, Μαρία! Πόσον μικρὸς εἶμαι συγκρινόμενος πρὸς σέ!

Ἡ Μαρία ἐγέλασεν ἰσχυρῶς.

— Ἀλλὰ τώρα θὰ σοὶ φέρω τὸ πρόγευμα· δὲν ἔφαγες τίποτε δολύκληρον τὴν χθεσινὴν ἡμέραν.

— Ναί, νὰ, νὰ φάγωμεν, ἀπήντησεν ὁ Γάβρορ.

Ἐκτύπησεν εἰς τὴν θύραν. Ὁ ἰατρὸς Βοζᾶκ εἰσῆλθε.

— Λοιπὸν ποῖος εἶνε ἀσθενής;

— Οὐδεὶς, ἀπήντησεν ἡ Μαρία· ἀλλὰ παρατηρήσατε ἐδῶ τί εὔρεν ὁ Γάβρορ ἐν ᾗ ἤρχετο πρὸς ὑμᾶς, ἕνα σωρὸν χρημάτων!

Διὰ τῶν λόγων τούτων ἔθεσε τέλος εἰς πάντα περαιτέρω διασταγμόν.

* *

Ὁ Γάβρορ ἔφερε τὰ χρήματα εἰς τὸ ἀρμόδιον γραφεῖον, ὡς τις ἐπιτελέσας εὐγενῆ πράξιν.

— Ὁ ἰδιοκτήτης ἀνῆγγειλεν ἦδη τὴν ἀπόλειαν, εἶπεν ὁ ὑπάλληλος, ὅτε παρελάμβανε τὰ χρήματα.

— Ποῖος εἶνε; ἠρώτησεν ὁ Γάβρορ μετὰ περιεργείας.

— Ὁ τραπεζίτης Βάουμαν, πλουσιώτατος· εἶνε κάτοχος τριῶν ἑκατομμυρίων. Ἠδύνασθε νὰ κρατήσῃτε τὸ μικρὸν τοῦτο ποσὸν ἄνευ τύψεως συνειδήτος. Οὐχ ἦττον ὅμως ὁ Βάουμαν θὰ δώσῃ ὑμῖν δείγμα τῆς εὐγνωμοσύνης του.

— Δὲν δέχομαι τίποτε!

— Εἰς τοιαύτας περιστάσεις κατὰ τὴν γνώμην μου ἐξαρτᾶται τοῦτο ἐκ τοῦ τρόπου τῆς

δωρήσεως. Ἐξάπαντος, κύριε, εἴθε χρηστότατος ἄνθρωπος· σὰς ἠγάπων πάντοτε, ἀπὸ τοῦδε θὰ σὰς ὑπολήπτωμαι περισσότερον.

Τὸ συμβεβηκὸς διήγειρεν ἐν τῷ κύκλῳ του μεγάλην ἐντύπωσιν, καὶ ἡ ἀξία τοῦ Γάβρορ ὑψώθη πολὺ ἐν τῇ γνώμῃ τῶν περὶ αὐτόν. Μόνον ὁ πενήθερός τοῦ Γάβρορ, κύριος Χάμερ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἠσυχάσῃ· ἀπέδειξεν ἐν ἐκτάσει, ὅτι διὰ τὸν Βάουμαν τόσα εἶνε αἱ δέκα τέσσαρες χιλιάδες καὶ τινες ἑκατοντάδες φιορινίων, ὡς νὰ ἔχανε δέκα τέσσαρα ἐξάρια. Μάλιστα δὲ δὲν ἐσυστέλλετο καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐκφρασθῇ, ὅτι ἐθεώρει τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Γάβρορ ὡς περιττὴν αἰσθηματικότητα. Ὅμοια περίπου ἐσκέπτετο καὶ ὁ Γάβρορ, ἐν τούτοις ὅμως ἀποκρούσας τὰς ἰδέας αὐτάς, ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν—Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ εἶνε ἐν πάσῃ περιπτώσει τίμιος· τὸ ποσὸν τοῦτο ἠδύνατο νὰ τὸ χάσῃ τις, οὐτινος δολύκληρος ἢ περιουσία ἀποτελεῖτο ἐξ αὐτοῦ.

— Εἶμαι περίεργος, ἔλεγε πάλιν ὁ κύριος Χάμερ, νὰ ἴδω ἂν ἐν αὐτῷ τῷ Βάουμαν ὑπάρχει τι τὸ ἱπποτικόν. Παρῆλθον τέσσαρες ἡμέραι καὶ ἀκόμη τίποτε δὲν ἔπραξε. Φιλάργυρος, ἄχρηστος ἄνθρωπος!

Ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Γάβρορ ἐπανῆλθεν ἡ προτέρα εὐτυχῆς ἡσυχία, καὶ τὸ παρελθὸν συμβεβηκὸς ἀπετέλει ἤδη πλέον τὸ ἀντικείμενον ψυχικῆς εὐθυμίας· τοιοῦτόν τι σπανίως συμβαίνει. Ἡ Μαρία συχνὰ ἐσκέπτετο τὸν Βάουμαν, ἐὰν θὰ τοὺς ἐνεθυμείτο, ἐν τούτοις δὲν ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ τι περὶ τούτου εἰς τὸν Γάβρορ. Οὕτω παρῆλθον δέκα περίπου ἡμέραι, καὶ ἀμφοτέροι οἱ σύζυγοι ἐφλυάρον εὐθύμως μετὰ τὸ γεῦμα, ὅτε ὑπάλληλος τοῦ σιδηροδρόμου εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Γάβρορ ἐπιστολὴν τινα, καὶ ἀπεσύρθη χαιρετήσας μετὰ σεβασμοῦ. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ἦτο τὸ ἑξῆς·

«Ἐντιμὲ κύριε!

»Ἡ Β... Ο... σιδηροδρομικὴ ἐταιρεία ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς σήμερον συνεζήτησε καὶ περὶ πλήρωσεως τῆς κενῆς θέσεως ἐνδὸς νομικοῦ συμβούλου. Ἡ θέσις αὕτη ἀπαιτεῖ ἐκτὸς νομικῶν ἐιδικῶν γνώσεων καὶ ἔκτακτον τιμότητα, καὶ θὰ ἐννοήσῃτε ἐκ τούτου ὅτι ἐπρότευνα ὑμᾶς διὰ τὴν θέσιν ταύτην. Ἡ πρότασίς μου ἐγένετο ἀποδεκτή. Ἡ θέσις αὕτη ἔχει μισθὸν ἐτήσιον μόνον ἐξ ἑξατάτων φιορινίων, ἐν τούτοις θὰ ἀξήθη ἀναλόγως σὺν τῇ βαθμιαίᾳ ἐπεκτάσει τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Πολὺ θὰ χαρῶ ἐὰν σήμερον ἢ αὐριον σὰς δεχθῶ, ὅπως ὀμιλήσωμεν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν τούτοις σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ θεωρῆτε φίλον σας, καὶ νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου.

»ΒΑΟΥΜΑΝ.»

Ὁ Γάβρορ καὶ ἡ Μαρία ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλους μετὰ δακρύων χαρᾶς.

Θά ἔμενον ἐπὶ πολὺν χρόνον οὕτως ἐνηγκαλι-
σμένοι καὶ ἄφωνοι, ἐὰν μὴ ἐξύπνα ἢ μικρὰ Μαρ-
γίτ, ἢ ὁποῖα ἔκλειε φροβερὰ ἐν τῇ κλίτῃ τῆς. Ἡ
μικρὰ εὐήθης ἠγνόει ὅτι ἡ στιγμὴ, ἥτις θά καθί-
στα καὶ αὐτὴν εὐτυχῆ καθ' ὅλον τὸν βίον τῆς,
μόλις εἶχε φθάσει. Δ. Α. Σ.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Ἀτμόπλοια καὶ σιδηρόδρομοι.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀτμομηχανῆς, ἥς ἡ χρῆσις με-
τεμόρφωσε τὰς νεωτέρας κοινωνίας, εἶναι ἡ ἱστο-
ρία τῶν κόπων καὶ τῶν προσπαθειῶν πολλῶν με-
γάλων ἐφευρετῶν. Ἀπὸ τοῦ αἰολιπύλου τοῦ Ἀ-
λεξανδρέως Ἡρώως μέχρι τῶν ἰσχυρῶν μηχανῶν,
αἵτινες κινῶσι τὴν σήμερον τὰ ἀτμόπλοια καὶ
τὰς σιδηροδρομικὰς ἀμαξίας, πόσαι χεῖρες εἰργά-
σθησαν τὸν σιδηρὸν, πόσοι ἐγκέφαλοι ἐμελέτη-
σαν τὰς ἀλληλοδιαδόχους τελειοποιήσεις, τὰς
συσχετιζούσας τὴν ἀπομακρυσμένην ἤδη ἀρχὴν
μετὰ τῶν παρόντων ἀποτελεσμάτων. Πόσοι ἐξο-
χοὶ ἐργάται προηγήθησαν τοῦ Οὐάττ καὶ τοῦ
Στήβενσον! πόσοι διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν διηυκό-
λυναν τὰς ἐφευρέσεις τῶν μεγάλων τῆς ἡμετέρας
ἐποχῆς μηχανοποιῶν!

Μεταξὺ αὐτῶν ἐκλέγομεν τοὺς ἄνδρας, οἵτινες
ἠγωνίσθησαν καὶ ἔπαθον, καὶ πρῶτον ἕνεκα τῶν
συμφορῶν τοῦ βίου του ἀναφέρομεν τὸν Διονύσι-
ον Παπῖνον, ἐνδοξόν τῆς Γαλλίας τέκνον.

Ὁ Διονύσιος Παπῖνος, υἱὸς ἱατροῦ, γεννηθεὶς
ἐν Blois τὴν 22 Αὐγούστου 1647, ἔμαθεν ἐν Πα-
ρισίοις τὴν ἱατρικὴν, ἀλλ' ἔχων ἑλκτακτὸν κλίσι-
ν πρὸς τὰς πειραματικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν ἐφηρ-
μοσμένην μηχανικὴν, ἐγκατέλιπε τὸ ἐπάγγελ-
μα τοῦ ἱατροῦ, τῇ δὲ προστασίᾳ καὶ τῇ συνδρο-
μῇ τοῦ Huygens ἠδυνήθη ν' ἀφιερωθῆ καθ' ὁ-
λοκληρίαν εἰς τὰς ἀγαπητάς αὐτοῦ μελέτας. Ὁ
Παπῖνος συνειργάσθη μετὰ τοῦ διασέμου φυ-
σικοῦ καὶ ἀστρονόμου, καὶ ἀπέδειξε μετ' οὐπο-
λὸ τὴν ἱκανότητά αὐτοῦ τελειοποιήσας τὴν ὑπὸ
τοῦ Ὁθωνος Guericke, δημάρχου τοῦ Μαγδε-
βούργου, ἄρτι ἐφευρεθεῖσαν νέαν πνευματικὴν ἀν-
τλίαν. Τὰς πρώτας αὐτοῦ τῆς δοκιμῆς κατέ-
στησε γνωστὰς δημοσιεύσας πραγματικῶν (*Néon*
peirama ἐπὶ τοῦ κενοῦ), περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἐν
τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν.

Τὸ μέλλον ἐπαρουσιάζετο εἰς τὸν νέον φυσικὸν
ὑπὸ αἰσιωτάτους οἰωνούς. Οἱ ἐν Παρισίοις ἐπιστή-
μονες εἶχον αὐτὸν περὶ πολλοῦ, πάντες ὑπεδέ-
χοντο αὐτὸν εὐνοϊκῶς, ἀλλ' ἐν τούτοις κατέλι-
πεν αἴφνης τοὺς Παρισίους καὶ μετέβη εἰς Λον-
δῖνον ἄνευ λόγου τινὸς γνωστοῦ, δικαιολογούντος
τὴν αἰφνιδίαν αὐτοῦ ἀναχώρησιν.

Ὁ Διονύσιος Παπῖνος ἐφθάσεν εἰς Λονδῖνον
κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ 1676, καὶ ἐπε-
σκέφθη εὐθὺς τὸν Ροβέρτον Boyle θεμελιωτὴν τοῦ
ἐν Λονδίῳ βασιλικοῦ Συλλόγου. Ὁ διάσημος

οὗτος ἐπιστήμων εἰργάζετο μακρὰν τῆς τύχης
τῆς μεγαλοπόλειος εἰς ἐν τῶν κτημάτων του,
ὅπου εὐχαρίστως προσεκάλει πάντας τοὺς περὶ
τὰς ἐπιστήμας ἀσχολουμένους ἐγκρίτους ἄνδρας.
Τὸν νέον Γάλλον φυσικὸν παρέλαβεν εἰς τὸ σπου-
δαστήριόν του, ἐπὶ τρία δὲ ἔτη συνειργάσθησαν
καὶ ἐπεχείρησαν πλείστας ἐρεῖνας ἐπὶ τῶν ἰδιο-
τήτων τοῦ ἀτμοῦ τοῦ ζέοντος ὕδατος.

Ὁ Παπῖνος ἔλαβεν οὕτω ἀφορμὴν νὰ ἐφεύρῃ τὸν
χωνευτήρα, τὸν καὶ *χύτερα Παπῖνου* καλούμε-
νον, πρὸ ὀλίγου ἀναδειχθεὶς μέλος τῆς ἐν Λονδί-
νῳ βασιλικῆς Ἑταιρίας (1681). Ἐν τῷ χωνευτήρι
τούτῳ ἀναφαίνεται τὸ πρῶτον ἡ ἀσφαλιστικὴ
δικιλίς, ἥτις κατέστη ἐν τῶν οὐσιωδῶν ὀργάνων
τῆς ἀτμομηχανῆς.

Ἀλλὰ βεβαίως εἶχεν ἄστατον τὸν χαρακτήρα,
καὶ ἠγάπα τὸν πλανήτην βίον, καθότι ὅτε ἐπε-
δαφιλεύοντο ἤδη αὐτῷ αἱ τιμαὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, τῇ
θετῇ αὐτοῦ πατρίδι, ἐδέχθη ἀπερισκέπτως νὰ γί-
νῃ μέλος νέας τινὸς ἀκαδημίας ἐν Βενετίᾳ ἰδρυ-
θείσης. Ὁ Παπῖνος ἔμεινε δύο ἔτη ἐν Ἰταλίᾳ
καίτοι μεγάλης ἀπήλασε φήμης, αἱ οἰκονομικαὶ
αὐτοῦ περιστάσεις ἦσαν λίαν ἀκροσφαλεῖς, ὥστε
μετ' οὐ πολὺ μετανόησας ἐπέστρεψεν εἰς Ἀγγλίαν.

Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ διαμονὴν ἐν τῇ χώ-
ρᾳ ταύτῃ ἐπενόησε τὴν πρώτην μηχανήν, ἥτις
ἐφίρην αὐτὸν εἰς τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀνακάλυψιν
τῆς χρήσεως τοῦ ἀτμοῦ ὡς κινητικῆς δυνάμεως.
Καὶ πρῶτον μὲν ἐσκέφθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν πί-
σιν τοῦ ἀέρος ὡς κινητικὴν δυνάμιν, τῷ δὲ 1687
ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ βασιλικὴν Ἑταιρίαν
πρότυπον μηχανήματος, σκοποῦντος τὴν μετα-
φορὰν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν τῆς δυνάμεως
τῶν ποταμῶν. Τὸ μηχανήμα τοῦτο κατήρτιζον
δύο μεγάλοι κύλινδροι, ὧν τὰ ἔμβολα ἐκινῶντο
ὑπὸ καταβάκτου. Τὰ ἔμβολα ταῦτα κινούμενα
ἐκένον ἀέρος μετὰλλινον σωλῆνα. Σχηματίζον
ἐκείνον εἰς τὸ ἄκρον τῆς βάρβου τοῦ ἐμβόλου με-
τέδιδε δυνάμιν μεγάλην, ὅσκις τὸ ἔμβολον ἐφέ-
ρετο βικίως ἐντὸς τοῦ σωλῆνος διὰ τῆς πίεσεως
τοῦ ἀέρος. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπετέλει κατ' ἀρ-
χὴν τὸν μηχανισμόν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ σιδη-
ροδρόμου, ὅστις εἰργάζετο πρὸ τινος χρόνου ἐν
St Germain. Ἡ νέα μηχανή, κακῶς κατασκευα-
σθεῖσα, παρήγαγε κακὰ ἀποτελέσματα. Ὁ Πα-
πῖνος μεγάλως ἐθροβήθη ἐκ τῆς ἀποτυχίας ταύ-
της, εἰς χρηματικὴν δὲ εὐρισκόμενος ἀμηχανίαν,
ἐνεθυμήθη τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ἀνυπέβλητον
ἐμπόδιον ἀπεμάκρυνεν αὐτὸν τῆς Γαλλίας ἥτο
διαμαρτυρούμενος. Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ ἐπιστρέψῃ
εἰς Παρισίους καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν
τῶν ἐπιστημῶν, ἀπαρνούμενος τὴν πίστιν του,
ὡς συνεβούλευον αὐτῷ οἱ φίλοι του, ἀλλ' αἰσχυ-
νόμενος νὰ γίνῃ ἐξωμότης, κατεδίκασεν ἑαυτὸν
ἄνευ δισταγμοῦ εἰς αἰώνιον ἐξορίαν. Ὁ Ἐκλέ-
κτωρ τῆς Ἑσθίας προέτεινεν αὐτῷ τότε ἔδραν
τῶν μαθηματικῶν ἐν Μαρβούργῳ. Ὁ Παπῖνος ἐ-

δέχθη αὐτὴν καὶ μετέβη εἰς Γερμανίαν. Ἐπανα-
λαβὼν ἐκεῖ τὰ πειράματά του ἐπὶ τῆς χρησιμο-
ποιήσεως τοῦ κενοῦ καὶ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πί-
εσεως ὡς κινητικῆς δυνάμεως, ἤλπισε νὰ λύσῃ
εὐκολώτερον τὸ ἐπασχολοῦν αὐτὸν μέγα πρόβλη-
μα, κενῶν τὴν ἀντλίαν οὐχὶ διὰ τοῦ ἀέρος, ἀλλὰ
διὰ τῆς ἐκρόξεως πυρίτιδος ὑπὸ τὸ ἔμβολον.

Τῷ 1688 κατεσκεύασε μηχανὴν τοιαύτην καὶ
ταχέως ἀνεγνώρισεν τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς. Τότε
συνέλαβε τὴν τολμηρὰν καὶ νέαν ὅλως ἰδέαν τοῦ
νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν ἀτμὸν τοῦ ὕδατος, ὅπως
κενόσῃ ἀέρος τὴν μηχανὴν ὑπὸ τὸ ἔμβολον. Τοι-
αύτη ἡ ἀρχὴ τῆς ἀτμομηχανῆς.

Αἱ μηχαναὶ, ἃς ἀλλεπαλλάξως κατεσκεύαζεν,
ἦσαν βεβαίως ἀτελεῖς καὶ κατὰ πολλὰ ἐλαττω-
ματικαὶ, οὐδ' ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὰς ἐλπίδας
τοῦ Παπῖνου. Πικραὶ ἐπικρίσεις καὶ ἀντιρροήσεις
πολλαὶ ἀνεγαίτησαν τὰς ἐργασίας τοῦ μεγάλου
εὐενητοῦ, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη παρήτησεν αὐ-
τάς. Ἐδέησε νὰ παρευρεθῇ ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς τὰ πει-
ράματα τοῦ Σαβερῆ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν ὁ
Leibnitz, ὅπως ἐπιχειρήσῃ νέας δοκιμῆς. Ἐν ἔ-
τει 1707 ἐδημοσίευσεν ἐν Φραγκφούρτῃ πόνημα
ἐπιγραφόμενον *Νέος τρόπος τοῦ ὑψοῦν τὸ ὕδωρ*
διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ πυρός, ἐν ᾧ περιγράφει
νέον σύστημα ἀτμομηχανῆς, ἣν κατεσκεύασας
ἐφάρμοσεν εἰς πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐπιτυχῶς ἐδοκί-
μασεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Φούλδα.

Συνεπείθῃ διαφωνίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐπιστή-
μων τινῶν προσώπων τοῦ Μαρβούργου, ὁ Παπῖνος
ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδείξῃ εἰς Λονδῖνον τὸ πρῶτον
αὐτοῦ ἀτμόπλοιον. Ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ, ἣν πρὸς
τὸν Leibnitz ἔγραψεν, ἀκριβῶς ἀπεικονίζει τὴν
θέσιν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Κάσσελ, 7 Ἰουλίου 1707.

«Κύριε, ἠξοῦρετε ὅτι πρὸ πολλοῦ παρκαπονῶ-
μαι ὡς ἔχων ἐνταῦθα πολλοὺς ἐχθροὺς ἰσχυροτά-
τους. Ὑπέμενον ὅμως μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ ἀπὸ τι-
νος χρόνου τοσαῦτα ὑπέστην ἐκ τῆς ἐχθρας αὐ-
τῶν, ὥστε παράτολμον θεωρῶ νὰ μένω ἐπὶ πλέον
ἐκτεθειμένος εἰς τοιοῦτους κινδύνους. Εἶμαι πε-
πεισμένος ὅτι ἤθελον τύχει δικαιοσύνης ἐνάγων
αὐτοὺς εἰς δίκην, ἀλλ' ἀπασχόλησα ἤδη ὑπὲρ τὸ
δέον τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα διὰ τῶν μικρῶν μου
ὑποθέσεων, καὶ καλλίτερον νομίζω νὰ ὑποχωρήσω
μᾶλλον ἢ νὰ ἀναγκάζωμαι νὰ ἐνοχλῶ ἀδιαιδί-
πτως τὸν μέγαν τοῦτον ἡγεμόνα. Ἀπύθυνα λοι-
πὸν πρὸς αὐτὸν ἀναφορὰν, ἐξαιτούμενος νὰ μοὶ ἐ-
πιτρέψῃ νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἀναχωρήσω εἰς Ἀγ-
γλίαν ἢ Ὑψηλότης του συνήνεσεν εἰς τοῦτο μετὰ
τρόπου μαρτυροῦντος ὅτι ἔχει πρὸς ἐμὲ εὖνοικον
πλεῖονα ἢ ὅσας εἶμαι ἄξιος.»

»Εἰς τῶν λόγων, οὗς ἐν τῇ ἀναφορᾷ μου ἀ-
ναφέρω, εἶναι ὅτι σπουδαιότατον θεωρῶ ἡ δο-
κιμὴ τοῦ πλοίου μου νὰ γίνῃ ἐντὸς λιμένος ἔ-
χοντος, ὁ ὡς τοῦ Λονδίνου, ἱκανὸν βάθος, ὡ-
στε νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ νέα ἐφεύρεσίς μου, διὰ τῆς ὁ-

ποίας δύο ἄνδρες θά φέρωσι περισσώτερον ἀπο-
τέλεσμα ἢ ἑκατοντάδες κωπηλατῶν. Καὶ τῶνόντι,
σκοπὸν ἔχω νὰ πλεύσω ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πλοίου,
περὶ οὗ ἐμίλησα ὑμῖν ἄλλοτε, θέλει δὲ τότε πει-
σθῆ εὐθὺς τὸ κοινὸν ὅτι κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο
εὐκόλον εἶναι νὰ κατασκευασθῶσι καὶ ἄλλα, εἰς ἃ
θὰ ἐφαρμοσθῇ εὐκολώτατα ἢ διὰ τοῦ πυρός μη-
χανή. Ἀλλ' ὑπάρχει δυσκολία τις: τὰ πλοῖα τοῦ
Κάσσελ δὲν πλεύουσιν εἰς Βρέμην, ὥστε ἀφοῦ φθά-
σωσιν εἰς Μούνδεν, τὰ ἐμπορεύματα τοῦ Κάσσελ
μεταβιβάζονται ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τῶν εἰς Βρέμην
καταπλεόντων πλοίων. Ταῦτα μὲ ἐβεβαίωσε λεμ-
βοῦχος τοῦ Μούνδεν, ὅστις μοὶ εἶπε πρὸς τού-
τοις ὅτι χρειάζεται ῥητὴ ἄδεια ὅπως διαβῆ πλοῖον
ἀπὸ τῆς Φούλδα εἰς τὸν Βέζερ. Ὡς ἐκ τούτου
ἀπεφάσισα, κύριε, νὰ λάβω τὴν τόλμην νὰ προσ-
τρέξω εἰς ὑμᾶς. Ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι
ἰδιαιτέρα καὶ ἄνευ τινὸς συνεπειᾶς διὰ τὸ ἐμπό-
ριον, εἶμαι βεβαίος ὅτι θὰ λάβητε τὴν καλωσύ-
νην νὰ μοὶ προμηθεύσῃτε τὴν ἀπαιτουμένην ἄ-
δειαν, ὅπως τὸ πλοῖόν μου διαπλεύσῃ εἰς Μούν-
δεν, καθόσον μάλιστα μοὶ εἶπετε ἤδη πόσα ἐλ-
πίζετε ἐκ τῆς πυροκινήτου μηχανῆς.

Δ. ΠΑΠΙΝΟΣ.»

Ἄμα λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Lei-
bnitz προσεπάθησε νὰ λάβῃ τὴν ζητουμένην ἄ-
δειαν παρὰ τοῦ ἐκλέκτορος τοῦ Ἀνοβέρου, ἀλλὰ,
καὶ τοι ἡ ἐπιβρόχῃ αὐτοῦ ἦτο μεγάλη, ἀπέτυχεν
ὅμως ἐντελῶς. Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Παπῖνος ἐδοκί-
μαζε τὸ πυροκίνητον πλοῖον, οὐ τὰ ἀποτελέσματα
ὑπῆρξαν θαυμάσια. «Ἡ δύναμις τοῦ ρεύματος ἦτο
τοσοῦτον μικρὰ ἀναλόγως πρὸς τὴν δυνάμιν τῆς
μηχανῆς μου, γράφει ἐν δευτέρᾳ πρὸς τὸν Lei-
bnitz ἐπιστολῇ, ὥστε δύσκολον ἦτο νὰ διακρίνη-
τις ἐὰν ἐπροχώρῃ ταχύτερον καταπλεόν ἢ ἀνα-
πλεόν». Ὁ ἐφευρέτης ἠτοιμάζετο νὰ ἐπιβιβασθῇ
μετ' ὀλίγον μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ὅτε ἔμα-
θεν ὅτι αἱ ἀρχαὶ τοῦ Μούνδεν ἀπηγόρευον τὴν
διάβασιν αὐτοῦ. «Κινδυνεύω, λέγει, μετὰ τόσους
κόπους καὶ δαπάνας, ἃς πρὸς κατασκευὴν τοῦ
πλοίου τούτου κατέβαλον, νὰ ἀναγκασθῶ νὰ πα-
ραιτήσω αὐτὸ, καὶ νὰ ἐσθῆσω τὸ κοινὸν τῶν πλεο-
νεκτημάτων, τὰ ὁποῖα ἠδυνάμην θείᾳ συνάρσει
νὰ παρέξω αὐτῷ διὰ τοῦ μέσου τούτου. Θὰ πα-
ρηγορηθῶ ὅμως βλέπων ὅτι δὲν εἶναι σφάλμα ἐ-
μὸν, καθότι οὐδέποτε ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ ὅτι
τοιοῦτος σκοπὸς ἐπέπρωτο νὰ κωκυρήσῃ δι' ἔλ-
λειψιν ἀδείας.»

Μετὰ τινῶν ἡμερῶν ματαίως ἐνεργείας, ὁ Πα-
πῖνος ἀπελπισθεὶς ἠθέλησε νὰ διαβῆ ἄνευ ἀδείας.
Τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1707 ἐπιβιβάσας ἐπὶ τοῦ
πλοίου του ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, συνιστάμενα
εἰς ὀλίγα ἐνδύματα καὶ εὐτελεῖ οἰκτικὰ σκεῦη,
πρὸς δὲ καὶ τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του,
ἀνεχώρησε καὶ ἐπλεύσεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, κύριος
τῶν ὑδάτων καὶ τῶν ἀνέμων. Ἐντὸς μικροῦ φθά-
νει παρὰ τὸ Λόχ εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Βέζερ.

Ἄλλ' ἐκεῖ ἄρχεται ἡ δικαιοδοσία τοῦ σωματείου τῶν λεμβούχων. Οὗτοι εἰδοποιοῦσιν ἐν σπουδῇ τὸν πρόεδρον τοῦ δικαστικοῦ σώματος (bailage), ὅστις τρέχει καὶ ὑπὸ περιοργείας κινούμενος ἐπισκέπτεται τὸ πλοῖον τοῦ Διονυσίου Παπίνου ζητῶν νὰ ἐξηγηθῇ αὐτῷ ἡ παράδοξος μικρὰ μηχανή, διὰ τῆς ὁποίας τὰ πλοῖα κινεῦνται ἄνευ ἰσῶν καὶ ἰσίων, ἀλλὰ δειλὸς ὢν καὶ προφυλακτικὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀποσύρεται ταχέως μὴ τολμῶν νὰ προστατεύσῃ τὸν ἐφευρέτην. Τὴν ἐπαύριον ὁ Παπίνος βλέπει ἐρχομένους πολυκρίθιμους λεμβούχους τοῦ σωματείου, οἵτινες ἀγγέλλουσιν αὐτῷ ὅτι τὸ πλοῖόν του, καθὼς ἄνευ ἀδείας πλεύσεν, ἀνήκει τοῦ λοιποῦ εἰς αὐτοὺς δυνάμει τῶν προνομίων των, καὶ ὅτι θὰ ἀνασύρῳσιν αὐτὸ ἐπὶ τῆς παραλίας καὶ θὰ πωλήσωσιν τὰ συντρίμματά του. Ὁ Παπίνος ἔξω ἑαυτοῦ διαμαρτύρεται, ἀλλ' εἶναι εἰς ἐναντίον πολλῶν. Μάτην ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν κατοίκων τῶν προαστείων τοῦ Λόγγ' οἱ λεμβούχοι ἵνα μὴ στερεθῶσιν τὴν λείαν των, ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τὸ πλοῖον, καὶ συντρίβουσιν αὐτὸ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀτυχοῦς γέροντος.

Οὕτως ἐξετελέσθη ἡ βάρβαρος ἐκείνη πράξις, ἥτις ἀνάβαλοῦσα ἐπὶ μίαν ὄλην ἑκατονταετηρίδα τὴν ἀτμοπλοῖαν, μετέβαλεν ἴσως τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν.

Μετὰ τινὰ χρόνον εὐρίσκομεν ἐν Λονδίῳ τὸν Διονύσιον Παπίνον ἀδύνατον καὶ πάσχοντα. Ὁ παλαιὸς του φίλος Ῥοβέρτος Boyle εἶχεν ἀποθάνει, τὰ νέα μέλη τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας μόλις τὸν ἐγνώριζον. Ὁ γέρον ἐνθυμεῖται εἰσέτι τὴν πατρίδα του, ἀλλ' ὁ περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΑ' ἐπικρατήσας θεοσηκευτικὸς φανατισμὸς τὸν ἠνάγκασε ν' ἀπέγῃ τῆς Γαλλίας. Ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὁ ἐφευρέτης ἔζησεν ἐξ εὐτελοῦς μισθοῦ, ὃν ἐχορῆγει αὐτῷ ἡ βασιλικὴ ἐταιρεία, οὐδέποτε δὲ ἠδυνήθη ἕνεκα τῆς πενίας του νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ πειράματά του ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. «Ἀναγκάζομαι τώρα, λέγει ἐν τινι ἐπιστολῇ, νὰ καταθέσω τὰς μηχανάς μου εἰς γωνίαν τῆς πτωχικῆς μου οἰκίας».

Ὁ Διονύσιος Παπίνος ἔφθασεν εἰς ἔσχατον γῆρας, ἀλλὰ τοσούτῳ μάλλον ἐνδεής, καθόσον εἶχε πολυμελῆ οἰκογένειαν. Ἡ ἐποχὴ τοῦ θανάτου του δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὴ.

Τῷ 1784, ἥτοι ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, νέαι ἐγένοντο ἀπόπειραι ἀτμοπλοίας. Μὴ λησμονώμεν δὲ καὶ τὴν πρὸ τούτου γενομένην ἀξιοσημείωτον ἀπόπειραν τοῦ Γάλλου μαρκησίου de Jouffroy δοκιμάσαντος ἐν Λυὸν ἐπὶ τῆς Σαόνης τὴν 15 Ἰουλίου 1783 ἀτμόπλοιον ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρεθέν. Καίτοι ἐπιτυχὼν εἰς τὴν δοκιμὴν του ταύτην, ὁ Jouffroy ἀπεκρούσθη πανταχοῦ, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπιχειρήσιν του.

ΕΙΜΑ Σ. ΣΟΡΤΕΡ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν, μὲ τὸ πρῶτον ψυχος, ὁ ἱατρὸς M^{**} προσκαλεῖται εἰς τῆς K^α A. . . , ἥτις ὑποφέρει ἀπὸ σφοδρὸν πονοκέφαλον.

Μόλις εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀσθενούς, ὁ ἱατρὸς παρατηρεῖ εἰς τὴν γωνίαν μεγάλην ἀμερικανικὴν θερμάστραν.

— Κυρία ἀνιψοβλία, Κυρία, λέγει ἀμέσως, αὐτὴ ἡ θερμάστρα κάμνει ὄλον τὸ κακόν. Γρήγορα, σηκώσατέ την ἀπ' ἐκεῖ· κινδυνεύει ἡ ζωὴ σας.

— Ἀλλὰ μοῦ κοστίζει ἑκατὸν φράγκα, ἱατρέ. Ἐκατὸν φράγκα ἔς τὸν ἀέρα!

— Λοιπὸν, Κυρία, λέγει ὁ ἱατρὸς μεσιδιῶν, σὰς προτείνω μίαν συμφωνίαν· ἀγοράζω τὴν θερμάστραν διὰ εἰκοσιπέντε φράγκα. Θὰ εὕρω καμμιά γωνιά νὰ τὴν βάλω.

Ἡ κυρία συναινεῖ.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἔχουσα ἀνάγκην νὰ μετακινήσῃ, μεταβαίνει νὰ εἶδῃ οἰκίαν τινά. Εἰς δὲ τὸ πρῶτον δωμάτιον, τὸ ὁποῖον ἐπισκέπτεται, βλέπει τὴν θερμάστραν.

— Τίς κατοικεῖ εἰς τοῦτο τὸ σπῆτι; ἐρωτᾷ τὴν ὑπηρετρίαν, ἡ ὁποία τῇ ἐδείκνυε τὰ δωμάτια.

— Ἡ κυρία Z^{**}, ἀποκρίνεται αὐτῇ, ἡ πενθερά τοῦ ἱατροῦ M^{**}.

* *

Οἱ τὰ μνημεῖα κατασκευάζοντες λιθοξόοι ἔχουσι πάντοτε προχείρους τινὰς τύπους ἐπιτυμβίων.

Ὁ κ. X... παρατηρήσας ὅτι πάντα τὰ ἐπιτύμβια ταῦτα εἶνε ἐγκωμιστικὰ τῶν ἀρετῶν τοῦ θανόντος, ὡς λ. χ. «Ἦτο πατὴρ φιλόστοργος» ἢ «σύζυγος τρυφερὸς, φίλος πιστὸς καὶ εὐκρινὴς» κτλ. ὁ κ. X... λοιπὸν ὠνόμασε τὸν οὕτω ἐγκωμισζόμενον: Ὁ τέλειος μακαρίτης.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων ὄλη ἡ εὐφυΐα συνίσταται εἰς τὸ νὰ διορθῶσιν τὰς ἀνομιὰς των.

* * Οὐδὲν ἀποκαλύπτει τόσον τὸ φυσικὸν ἐλάττωμα, ὅσον αἱ φροντίδες ὅσας λαμβάνει ὁ ἔχων αὐτὸ, καὶ ἡ στενοχωρία, ὅσην δοκιμάζει, διὰ νὰ τὸ κρύψῃ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΧΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ὅπως προφυλάξωμεν τὰς χαλυδίνιας γραφίδας ἀπὸ τῆς σκωριάσεως μεταχειρίζομεθα τὸ ἐξῆς ἀπλοῦστατον μέσον. Ἀφίνομεν αὐτάς νὰ βραχῶσιν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰς διάλυσιν θεικοῦ χαλκοῦ, κατόπιν τὰς σπογγίζομεν ἑλαφρὰ καὶ τὰς ἀφίνομεν νὰ στεγνώσωσιν. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου αἱ γραφίδες καθίστανται ἀνεπίδεκτοι σκωριάσεως.